

Výjimečný trest

Uložení výjimečného trestu jako přísnější alternativy ke kratšímu trestu odnětí svobody do patnácti let má oporu ve velmi vysokém stupni společenské nebezpečnosti pouze tehdy, jedná-li se s ohledem na všechny rozhodné okolnosti určující tento stupeň o podstatně závažnější případ naplnění příslušné skutkové podstaty, než jaký postačuje pro uložení alternativního trestu odnětí svobody do patnácti let. Na velmi vysoký stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost lze usuzovat především ze souhrnu objektivních okolností (zejména z významu konkrétního dotčeného zájmu chráněného zákonem, ze způsobu provedení činu a jeho následků, z okolností jeho spáchání) a ze subjektivní stránky (zejména z formy a míry zavinění pachatele, jeho pohnutky).

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 8 Tdo 972/2011, ze dne 15.12.2011)

Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání konaném dne 15. prosince 2011 o dovoláních obviněných D. V., J. L., I. M., a V. C., proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 18. 3. 2011, sp. zn. 6 To 19/2011, jako odvolacího soudu v trestní věci vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 32 T 2/2010, tak, že podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. se dovolání obviněných D. V., J. L., I. M. a V. C. odmítají.

Z odůvodnění :

Rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 20. 10. 2010, sp. zn. 32 T 2/2010, byli obvinění D. V., J. L., I. M. a V. C. uznáni vinnými jako spolupachatelé podle § 9 odst. 2 tr. zákona č. [140/1961](#) Sb. účinného do 31. 12. 2009 (nadále tr. zák.) jednak pokusem trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1 tr. zák. k § 219 odst. 1, odst. 2 písm. a), b), e), g) tr. zák., jednak trestným činem poškozování cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák. Za to byli odsouzeni: obvinění D. V., J. L. a I. M. shodně podle § 219 odst. 2 tr. zák., § 29 odst. 2 tr. zák., § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému výjimečnému trestu odnětí svobody v trvání dvaceti dvou let. Podle § 39a odst. 2 písm. d) tr. zák. byli pro výkon tohoto trestu zařazeni do věznic se zvýšenou ostrahou. Podle § 29 odst. 1 tr. zák. bylo současně u každého z těchto obviněných rozhodnuto, že doba výkonu trestu ve věznicí se zvýšenou ostrahou se pro účely podmíněného propuštění do doby výkonu trestu nezapočítává. Obviněný V. C. byl odsouzen podle § 219 odst. 2 tr. zák., § 29 odst. 2 tr. zák., § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému výjimečnému trestu odnětí svobody v trvání dvaceti let, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. d) tr. zák. zařazen do věznic se zvýšenou ostrahou. V dalším bylo rozhodnuto o náhradě škody.

Podle skutkových zjištění soudu prvního stupně se obvinění označených trestných činů dopustili tím, že v rámci své příslušnosti k extremistickým skupinám a hnutím, spojené s rasovými projevy, ve snaze se v rámci těchto hnutí i vůči společnosti zviditelnit provedením větší akce, před 120. výročím narození Adolfa Hitlera, připadajícím na 20. 4. 2009, které si členové těchto skupin obvykle připomínají pořádáním nejrůznějších akcí, dne 18. 4. 2009 kolem 23.45 hod., po předchozím plánování, poté, co obviněný J. L., znalý místních poměrů ve V., okr. O., vytipoval dům v ulici O. ve V., obývaný početnou rómskou rodinou s malými dětmi, v úmyslu založit požár a usmrtit obyvatele domu pro jejich příslušnost k této etnické skupině včetně osob mladších patnácti let, poté, co po vzájemné domluvě společně přijeli do V. automobilem Škoda Favorit, obviněného D. V., který nejprve řídil obviněný V. C. a dále ve V. obviněný J. L., v blízkosti místa útoku si připravili tři zápalné láhve

tak, že obviněný J. L., I. M. a V. C. nalili nejméně do tří čtvrtin skleněných láhví od alkoholických nápojů o obsahu nejméně 0,7 litrů benzín zn. Natural, do hrdel láhví vložili smotky tkaniny tak, že z ní vytvořili zápalné knoty, láhve, benzín i tkaninu předtím obstaral obviněný V. C. po domluvě s obviněnými D. V. a I. M., nasedli do automobilu, který poté řídil obviněný J. L., na místa spolujezdce řidiče se posadil obviněný D. V. a na zadní sedadla se posadili obvinění I. M. a V. C. a přijeli k vytipovanému domu v ulici O.; v průběhu jízdy si mimo obviněného J. L. zamaskovali obličeje a nasadili rukavice a po příjezdu k domu z automobilu vystoupili obvinění D. V., I. M. a V. C. s připravenými zápalnými láhvemi, přistoupili k domu stojícímu podélně v blízkosti místní komunikace, zapálili knoty láhví zapalovačem obstaraným obviněným J. L., každý z nich se postavil k jednomu ze čtyř oken, v pořadí odleva, obvinění D. V., I. M. a V. C. zápalné láhve s hořícími knoty vhodili do oken, takže došlo k rozbití láhví a rozhoření benzínu a k zapálení hořlavých látek v domě, a poté z místa odjeli připraveným automobilem. Tím způsobili v celém domě rychle se šířící požár a následné úplné vyhoření domu. Hořícím benzínem byla potřísněna nezletilá která spala na váleňdě pod oknem, a utrpěla zranění bezprostředně ohrožující život, popáleniny II. až III. stupně na 77 % povrchu těla a popálení horních cest dýchacích, popáleniny byly lokalizované téměř na celém obličeji, na přední části hrudníku, v bederní krajině a v celém rozsahu dolních a horních končetin, na některých místech dosahovaly až IV. stupně a v důsledku těchto poranění byla poškozená hospitalizována od 19. 4. 2009 do 2. 12. 2009 ve Fakultní nemocnici v O. a následně byla opakovaně hospitalizována sedm i více dnů; podrobila se 14 operacím, nadále se podrobuje pravidelným rehabilitacím spojenými i s hospitalizacemi, lékařské zákroky řešily zajištění dýchacích cest, odstranění spálené devitalizované kůže, amputaci čtvrtého a pátého prstu pravé ruky a pátého prstu levé ruky, v pravé dolní končetině došlo ke zkrácení Achillovy šlachy s poruchami chůze a stání, doposud není u poškozené obnovena úchopová schopnost pravé ruky a zůstaly jí plošné jizvy v obličeji, na trupu a všech končetinách, také se u ní projevují potíže ve smyslu psychické retardace; při lékařských zákrocích jí byly prováděny autotransplantace kožních štěpů. V průběhu dlouhodobé hospitalizace byla poškozená nezletilá opakovaně v ohrožení života v důsledku popáleninového šoku, selhávání funkce ledvin a sepsí, do budoucna se u ní předpokládá řada nutných plastických zákroků, které ale neodstraní způsobené následky. Poškozená A.S., utrpěla popáleniny II. stupně celkem na 27 % povrchu těla, které byly lokalizovány především na horních a dolních končetinách a na levé straně tváře, pro které byla hospitalizována v popáleninovém centru Fakultní nemocnice v O. v době od 19. 4. 2009 do 2. 5. 2009 a od 22. 8. 2009 do 3. 9. 2009, u poškozené A. S. v důsledku tohoto útoku došlo k rozvinutí posttraumatického syndromu s úzkostně depresivní symptomatikou. P. K., utrpěl popáleniny II. a III. stupně celkem na 11 % povrchu těla, které především byly na horních a dolních končetinách, na přední straně trupu, pro které byl hospitalizován od 19. 4. do 20. 4. 2009 ve Slezské nemocnici v O., a jednalo se u něj o středně těžká poranění s průměrnou dobou léčení 3 týdnů. V případě poškozených nezletilých, A. S. a P. K. nedošlo k jejich usmrcení pouze shodou okolností nezávislých na vůli obviněných a v důsledku poskytnutí vysoce kvalifikované lékařské péče. V místnosti obývané poškozenou A. S. poškozeným P. K. a poškozenou nezletilou byly přítomny také nezletilé K., K., a P., které spaly v postelích na protilehlé straně zasaženého okna, přičemž opět jen shodou náhod nedošlo k jejich zasažení hořícím benzínem, utrpění popálenin a k bezprostřednímu ohrožení jejich života. V druhé části domu byli přítomni poškozená V. M., která nespala, poškozený V. M., který spal; v době vhození zápalných láhví V. M. nebyla v bezprostřední blízkosti okna, okamžitě vzbudila svého manžela V. M., spícího v posteli přímo pod oknem, a neutrpěli popáleniny. Obvinění si noční dobu vytipovali, objekt a založení tří ohnisek požáru zvolili v úmyslu usmrtit osoby přítomné v domě, případně ztížit jejich záchranu. Zapálením domu způsobili škodu v částce nejméně 131.260,- Kč, dům musel být posléze demolován a další škodu způsobili shořením vybavení domu a osobních věcí poškozených.

Rozsudek soudu prvního stupně napadli všichni obvinění odvoláními, která shodně zaměřili proti výroku o vině i navazujícím výrokům o uložených trestech. Rozsudkem Vrchního soudu v Olomouci ze dne 18. 3. 2011, sp. zn. 6 To 19/2011, byl podle § 258 odst. 1 písm. d), e), odst. 2 tr. ř. z podnětu

odvolání obviněných D. V., J. L. a I. M. rozsudek soudu prvního stupně částečně zrušen ohledně těchto obviněných ve výroku o trestu.

Podle § 259 odst. 3 tr. ř. bylo nově rozhodnuto tak, že obviněným D. V. a J. L. byl každému z nich za trestné činy vraždy podle § 219 odst. 1, odst. 2 písm. a), b), e), g) tr. zák. ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák. a poškozování cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák., spáchané ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák., ohledně nichž zůstal výrok o vině nezměněn, uložen podle § 219 odst. 2 tr. zák., § 29 odst. 2 tr. zák. a § 35 odst. 1 tr. zák. úhrnný výjimečný trest odnětí svobody na dvacet dva let. Podle § 39a odst. 2 písm. d) tr. zák. byl každý z těchto obviněných k výkonu uloženého trestu odnětí svobody zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou.

Obviněnému I. M. byl za trestné činy vraždy podle § 219 odst. 1, odst. 2 písm. a), b), e), g) tr. zák. ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák. a poškozování cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák., spáchané ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák., ohledně nichž zůstal výrok o vině nezměněn, podle § 219 odst. 2 tr. zák., § 29 odst. 2 tr. zák. a § 35 odst. 1 tr. zák. uložen úhrnný výjimečný trest odnětí svobody v trvání dvaceti let. Podle § 39a odst. 2 písm. d) tr. zák. byl obviněný k výkonu uloženého trestu odnětí svobody zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou (výrok I.).

V ostatních výrocích zůstal rozsudek soudu prvního stupně nezměněn (výrok II.). Podle § 256 tr. ř. bylo odvolání obviněného V. C. zamítnuto (výrok III.).

Proti tomuto rozsudku podali všichni obvinění prostřednictvím svých obhájců v zákonné lhůtě dovolání.

Obviněný D. V. tento mimořádný opravný prostředek opřel o dovolací důvody uvedené v ustanovení § 265b odst. 1 písm. a), g), k), l) tr. ř.

Naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. a) tr. ř. spatřoval v tom, že senát Krajského soudu v Ostravě nebyl náležitě obsazen, neboť několik dní nebylo jasné, jaké je obsazení senátu, kdo je jeho předseda a kteří z přisedících jsou náhradními přisedícími, takže vznikl dojem, že ve věci rozhoduje pětičlenný senát. Předseda senátu před zahájením hlavního líčení ani v jeho průběhu do doby podání námitek obhájce nesdělil složení senátu a jednotliví členové senátu nebyli ani označeni jmenovkami.

Rozsudek dovolacího soudu je podle obviněného zatížen vadami zakládajícími důvody dovolání uvedené v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g), k), l) tr. ř. S odkazem na důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. dovolacímu soudu stejně jako soudu prvního stupně zejména vytýkal, že nesprávně právně posoudil skutek a nesprávně hmotně právně posoudil věc, když skutek popsany v obžalobě právně vyhodnotil jako trestný čin vraždy podle § 219 odst. 1, odst. 2 písm. a), b), e), g) tr. zák. ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák. Naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř. spatřoval v tom, že dovolací soud nerozhodl o jeho stížnosti proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. 9. 2010.

Obviněný tvrdil, že v provedeném trestním řízení byly vůči jeho osobě porušeny ústavní principy rovnosti a důstojnosti v právech obsažené v čl. 1 a čl. 3 Listiny základních práv a svobod (dále jen Listiny) a porušen byl i čl. 2 Listiny, který proklamuje zásadu demokracie a zdůrazňuje, že veřejnou moc lze uplatňovat jen v případech, mezích a způsoby, které stanoví zákon, a taktéž jeho procesní práva garantovaná článkem 8 odst. 2 Listiny. Za protiústavní zásah do jeho práv označil i porušení čl. 10 odst. 3 Listiny, který zaručuje právo každého na ochranu před zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o jeho osobě.

Za porušení zásad spravedlivého procesu považoval skutečnost, že on ani jeho obhájce nebyli

informování o záměru soudu umožnit médiím on-line přenos hlavního líčení. Tento postup soudů ovlivnil celý proces, zejména výpovědi a postoje některých svědků (např. svědků M. H. a F. B.). Tím nastala mimo jiné i situace, že třetí osoby měly záznam z hlavního líčení k dispozici dříve než on a jeho obhájce a navíc poté, co obdržel zvukový záznam na CD, neměl ve vazební cele možnost si tento záznam přehrát. Dovolatel naznačoval, že nalézací soud stranil dalším účastníkům řízení, když např. stání zástupkyni umožnil předkládat důkazy způsobem odporujícím trestnímu řádu. Zmocněnci M. P. umožnil pohyb v místech, kam mají přístup pouze členové senátu. Dále se domníval, že obvinění I. M. a V. C. byli na jeho úkor nepřipustně zvýhodněni, když jejich výslech nebyl proveden odděleně a hlavní líčení, v jehož rámci probíhal jejich výslech, bylo ukončeno, aniž byla obviněnému a jeho obhájci dána možnost klást otázky. Nalézací soud neuplatnil donucovací prostředky vůči svědkovi M. H., který odmítl bezdůvodně vypovídat.

Za porušení rovnosti stran dále považoval skutečnost, že předseda senátu umožnil tiskové mluvčí soudu, aby po celou dobu soudního procesu seděla hned vedle státní zástupkyně, vedle níž nesmí podle trestního řádu nikdo sedět. Tento postup vzbuzuje podle dovolatele pochybnosti o nepodjatosti a nezaujatosti celého trestního senátu zejména pak jeho předsedy. Za porušení presumpce nevinoty považoval výroky soudů, policejních orgánů, některých obhájců i výroky předsedy Ústavního soudu do médií. Dovolatel poznamenal, že ustanovení § 199 odst. 2 tr. ř. je podle jeho mínění v rozporu s čl. 38 odst. 2 a čl. 40 odst. 2 Listiny, ale především že z nich nevyplývá právo kohokoliv, a tedy ani médií, aby trestní proces přenášely způsobem, jak se stalo v tomto řízení.

Za ničím nepodložené teorie uvedené v obžalobě označil tvrzení krajské státní zástupkyně, že obvinění byli vedeni snahou se zviditelnit, a to provedením něčeho „většího“ k výročí narození Adolfa Hitlera, že měli skutek několik týdnů plánovat a Vítkov si vybrat pro „vysokou hustotu obyvatelstva romského původu“, že obvinění měli společnou povědomost o poměrech obyvatel domu, a to co se týká jejich počtu, věkové a sociální skladby, že měli záměr založením požáru usmrtit více obyvatel domu z důvodu jejich příslušnosti k romské etnické skupině a že si objekt včetně znásobení počtu ohnisek požáru zvolili záměrně, v úmyslu usmrtit v domě všechny obyvatele domu. Tato tvrzení označil za nepřipustné a neakceptovatelné spekulace, které však oba soudy zcela nekriticky převzaly.

Dovolatel dále odmítal postup policie při zatýkání a výsleších, kdy mělo dojít k porušení práv na spravedlivý proces, jakož i ustanovení § 165 odst. 1, 2, 3 tr. ř., když bylo současně prováděno více výslechů obviněných a svědků a nebylo zajištěno, aby se obhájci se svými klienty měli možnost poradit předem k policii připraveným výslechům svědků. Výsledky svědků a obviněných provedené ve dnech 12. až 14. 8. 2009 označil za nezákonné, provedené v rozporu s Listinou, a proto na ně mělo být nahlíženo jako na nulitní. Přes písemné žádosti mu nebylo umožněno seznámit se s listinnými a věcnými důkazy zajištěnými při domovních prohlídkách u obviněných, a to ani v rámci prostudování spisu po ukončení vyšetřování. Rovněž není zřejmé, které z těchto důkazů byly předloženy Mgr. M. M. k vypracování znaleckého posudku, když tyto nebyly ani řádně ve vyšetřovacím spise žurnalizovány a označeny čísly listů. Na jiném místě pak vytýkal, že nebylo prokázáno jeho vlastnictví zkoumaných předmětů. Nepřipustným způsobem byly ve vztahu k jeho osobě vyhodnocovány důkazy zajištěné při domovní prohlídce T. V. a M. K. Uvedené námítky podle obviněného činí znalecký posudek zcela nepřezkoumatelným.

Další porušení svých práv spatřoval v tom, že zmocněnci poškozených M.P. soud umožnil nahlížet do jeho soukromé korespondence. Přestože proti tomu postupu podal stížnost, nebylo do dne podání dovolání o této stížnosti rozhodnuto. Upozornil, že státní zástupkyně se účastnila úkonů prováděných policejním orgánem, kladla vyslychaným osobám otázky, ačkoliv sama výslech nevedla, a pro tyto případy vyvozoval, že tak došlo k porušení ustanovení § 174 odst. 2 písm. c) tr. ř. a takto vedené výsledky měly být posouzeny jako nulitní.

Za zásadní procesní vadu a porušení práv obhajoby pokládal postup při výslechu spoluobviněných I. M. a V. C. Obviněný I. M. byl vyslýchán v přítomnosti dosud nevyslechnutého V. C., což označil za nepřipustné. Soud tak nedůvodně zvýhodnil obviněného V. C. oproti obviněnému I. M. tím, že svoji výpověď mohl korigovat. Vytkl, že v případě výslechu obviněného V. C. nebylo obhajobě obviněného umožněno klást tomuto obviněnému otázky, když hlavní líčení bylo skončeno ihned poté, co obviněný odpověděl na otázky státní zástupkyně a zmocněnců poškozených, kteří byly nedůvodně a nezákonně upřednostněni.

Poukazoval rovněž na zaujatý postoj obviněného V. C., který odmítl odpovídat na jeho otázky, kterých se jednoznačně obával. Stejná situace byla i u obviněného I. M., který odmítl vypovídat v okamžiku, kdy mu obhajoba chtěla klást otázky k rozporům v jeho výpovědích. Právě rozpory v jejich výpovědích by je totiž usvědčili z toho, že nevypovídali pravdu.

Soud prvního stupně rovněž pochybil, pokud neprovedl opakované výslechy A. S. a P. K. Nestandardně postupoval v případě svědka M. H., vůči němuž neučinil žádné opatření, aby jej donutil k výpovědi. Za porušení zásad spravedlivého procesu považoval skutečnost, že o opakovaném výslechu tohoto svědka rozhodl již 8. 9. 2010 a obhajobě to zatajil. Pokládal proto otázku, zda důvodem, proč svědek M. H., jakož i další svědci nevypovídali, nebylo to, že se hlavního líčení zúčastňovali kriminalisté a pracovníci útvaru pro odhalování organizovaného zločinu. Odvolací soud se výše uvedenými námitkami nezabýval a jeho právní hodnocení v procesních otázkách je nutno odmítnout jako vadné.

Dovolatel se domníval, že na základě provedeného dokazování nemohl soud prvního stupně dojít k závěru, že hodil na obytný dům zápalnou láhev, a to ani s ohledem na výpovědi spoluobviněných, které nelze považovat za věrohodné. Tvrdil, že zejména obviněný I. M. měl vzhledem ke slíbenému nižšímu trestu motivaci vypovídat v jeho neprospěch. Nepravdivost výpovědí spoluobviněných dokládal především tím, že obvinění tvrdili, že mělo dojít k jeho popálení, ale žádná zranění toho typu u něho nebyla objektivizována. Pro závěr, že se dopustil vytýkaného jednání, nesvědčí žádný důkaz. Na střepech ze zápalných lahví nebyly nalezeny žádné pachové stopy, což dokládá, že s nimi nepřišel do styku, na jeho vozidle nebyla nalezena trasologická stopa pneumatik shodná s těmi, co byly nalezeny na místě činu, a ani jeho vozidlo nebylo ve V. zaznamenáno kamerovým systémem. Pochybnosti podle něho existují i ohledně nákresu vozidla, který měla vytvořit svědkyně V. M., která však v hlavním líčení uvedla, že žádný obrázek nekreslila. Za nezákonné označil odposlechy z vozidel a jiných prostor, neboť jejich povolení a způsob provedení odporuje zákonu. Žádný ze svědků neuvedl, že mu dovolatel sdělil, že se vytýkaného jednání dopustil. Ani vyšetřovací pokus vhozením zápalných lahví nemohl v tomto řízení sloužit jako důkaz, neboť při něm nebyly dodrženy zákonem předpokládané podmínky, tj. vytvořeny podmínky jako na místě činu. Neobjektivní jsou i závěry znalce Ing. M. M., Ph.D., protože v jeho zkoumání chybí skutečnost, že okna byla zatemněna zevnitř, láhev tedy nemohla proniknout do místnosti, jak znalec uvedl ve svém posudku. Odstraněny nebyly rozpory ve výpovědích svědků P. K., A. S., V. M. a V. M., týkající se rozmístění předmětů a osob v místnostech v době spáchání skutku. Jejich výpovědi měly být označeny za nevěrohodné, neboť odporují svědeckým výpovědím zasahujících hasičů. Zpochybnil i nárok poškozených na náhradu škody způsobenou na elektronice, když nebyla nalezena žádná torza elektronických přístrojů a vzhledem k sociální situaci ani nelze předpokládat, že by si takové množství elektroniky mohla tato rodina opatřit. Odvolací soud se nezabýval ani námitkou, že rozsudek Krajského soudu v Ostravě nesplňuje kritéria § 125 odst. 1 tr. ř. a je tudíž nepřezkoumatelný, pochybení nalézacího soudu bagatelizoval.

Za pochybení odvolacího soudu považoval také, že ve svém rozhodnutí konstatoval, že ačkoliv je jeho dřívější odsouzení osvědčeno, je osobou s kriminální kariérou a se sklonem k páčání trestné činnosti, což je přítěžující okolnost ve smyslu § 34 písm. l) tr. zák. Vyjádřil přesvědčení, že odvolací soud takto postupovat nemohl a stejně tak nemohl ohodnotit využití jeho práva nevypovídat jako

zcela nekritický postoj k trestné činnosti.

Soudy podle něho podlely společenské, resp. mediální hysterii a politickému tlaku a zcela bez důkazu ho uznaly vinným trestným činem vraždy ve stadiu pokusu. Zopakoval, že z žádného důkazu nevyplynul úmysl obviněných kohokoliv zavraždit či že by takovou vraždu plánovali. Naplněna nebyla objektivní ani subjektivní stránka trestného činu vraždy či jeho pokusu, když navíc z výpovědí spoluobviněných vyplynulo, že předmětem útoku byl opuštěný dům, případně opuštěný dům s kradeným zbožím, nikoliv však konkrétní osoby. Výsledky dokazování mohou svědčit pro závěr, že skutek vykazuje znaky trestného činu ublížení na zdraví podle § 224 tr. zák. a trestného činu obecného ohrožení podle § 179 tr. zák., ale pouze a jen za předpokladu, že bude prokázáno, že se takového jednání dopustil nebo na něm účastnil. V závěru dovolání poukazoval na soudní rozhodnutí v jiných trestních věcech a vyvozoval, že soudy v jeho věci rozhodovaly pod tlakem médií, uchýlily se k nesprávnému právnímu posouzení a uložily neadekvátní tresty.

Obviněný D. V. prostřednictvím svého obhájce Mgr. Petra Kausty navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek Vrchního soudu v Olomouci i jemu předcházející rozsudek Krajského soudu v Ostravě a aby Vrchnímu soudu v Olomouci, případně Krajskému soudu v Ostravě přikázal věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

Obviněný J. L. s odkazem na důvod dovolání uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. v dovolání zpracovaném obhájcem Mgr. Pavlem Pěnkavou namítal, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci, a brojil toliko proti správnosti právní kvalifikace jednání jako trestného činu vraždy spáchaného ve stadiu pokusu. Tvrdil, že soudy obou stupňů neprovedly dostatečnou analýzu jeho úmyslu v tom směru, zda jednal v úmyslu ohrožovacím nebo poruchovém a k jakému následku jeho úmysl skutečně směřoval. V žádném případě nejednal v úmyslu usmrtit jiného a jeho jednání mělo být posouzeno jako trestný čin obecného ohrožení podle § 179 odst. 1 tr. zák.

Nesouhlasil s odvolacím soudem, pokud neudržitelný závěr soudu prvního stupně o přímém vražedném úmyslu změnil na vražedný úmysl nepřímý a akcentoval, že nepřímý úmysl na jeho straně nesměřoval ke vzniku „poruchy“ ale pouze ke vzniku „ohrožení“. Vzhledem k tomu, že v případě vraždy a obecného ohrožení je chráněn totožný objekt trestného činu, bylo pro správnou kvalifikaci zcela zásadní posoudit, k jakému následku se vztahovalo jednání obviněného a zda toto směřovalo ke vzniku poruchy - usmrcení jiného, či pouze k ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem a případně k ohrožení jakého zájmu. Ani ze samotného jednání obviněného, ani ze zvukového záznamu prostorových odposlechů, ani ze žádného z provedených důkazů nelze dovodit aktivní volní vztah obviněného ke vzniku poruchy ve formě usmrcení jiného. Při posuzování existence či neexistence vražedného úmyslu bylo třeba vycházet ze skutečnosti, že útočníci neútočili přímo proti tělesné integritě poškozených, ale útočili na objekt, kdy účinek jejich útoku se mohl vyvinout tak, že k žádnému poškození zdraví jeho obyvatel vůbec nedojde, jak tomu bylo u všech kromě N., když její rodiče utrpěli popáleniny apři vynášení věcí z domu. Tato skutečnost je přitom zcela zásadní při posuzování, zda si útočníci vznik následku v podobě usmrcení jiné osoby představovali jako možný, resp. pravděpodobný. Podle něj nebyl zjištěn takový způsob útoku, který obvykle vede k usmrcení jiného, a je tedy namístě důkladně rozebrat intelektuální složku útočníků, zda si tito mohli vznik následku v podobě usmrcení obyvatel předmětného domu představit jako možný, resp. pravděpodobný, nebo zda tito spíše jednali, aniž by domýšleli důsledky svého jednání.

V této souvislosti poukazoval na to, že u něj chybí jakákoliv historická zkušenost s účinky vhození zápalné láhve do uzavřeného objektu, když se podobného jednání nikdy dříve nedopustil. Útok ve V. je prvním útokem, kde došlo k takto masivním účinkům útoku zápalnými lahvemi, když všechny dřívější útoky skončily pouze poškozením věci či lehkým ublížením na zdraví. Nebyla prokázána žádná dohoda útočníků o zvýšení účinků útoku formou vhození lahví do různých oken, když potažmo

obviněný nebyl tím, kdo zápalnou láhev do oken házel, a tedy nevěděl, že každý z útočníků bude házet do jiného okna, navíc útočníci neznali uspořádání jednotlivých místností a nemohli předpokládat, že tento útok musí nutně skončit smrtí jeho obyvatel. V místnostech hrály televize a bylo možno předpokládat, že obyvatelé domu jsou v bdělém stavu a budou schopni vzniklý požár uhasit, jak se to ostatně podařilo poškozeným M. Kladl otázku, zda by konstrukce vražedného úmyslu obstála i v případě, že by rodiče N. tuto nezanedali v hořícím domě (jak přiznali v úředním záznamu, který soudy odmítly použít jako důkaz) a tato by vyvázla z domu nezraněna jako ostatní členové rodiny. Vytkl, že oba soudy dovozovaly vražedný úmysl na straně útočníků až při znalosti následků jejich útoku, přičemž jedině správný postup posuzování úmyslu na straně útočníků je zjišťování jejich intelektuální a volní složky v době útoku.

Opakoval, že útočníci nejednali v úmyslu usmrtit jiného, ale pouze v úmyslu ohrožovacím, když usmrcení osob v napadeném objektu se v době útoku nejevilo jako možné či pravděpodobné. Uvedl, že si skutečně vyvolání nebezpečí, jež předpokládá ustanovení § 179 odst. 1 tr. zák., představoval jako možné, avšak v žádném případě nebyl srozuměn a ani nepředpokládal, že by mohlo dojít k poruše ve formě usmrcení jiného. Jeho úmysl se tedy vztahoval pouze na možnost vzniku nebezpečí poruchy, a nikoliv na možnost vzniku poruchy samotné, což je z hlediska správné právní kvalifikace významný rozdíl. Měl za to, že pro řádné rozčlenění vzniku nebezpečí a vzniku poruchy je třeba opětovně poukázat na fakt, že způsob útoku proti objektu a nikoliv přímo proti osobě poškozeného dával možnost vzniku celé řady důsledků odlišných od usmrcení obyvatel domu, přičemž právě tento důsledek konkrétního způsobu útoku se naopak jeví jako nejméně pravděpodobný. Obviněný byl přesvědčen, že pojem „vydat lidi v nebezpečí smrti“ je třeba vykládat jako pojem, který je v porovnání s pokusem vraždy nejen krytý jinou volní složkou úmyslu (ohrozit a porušit), ale na pomyslné stupnici je taktéž více vzdálen od vzniku následku, resp. dává narozdíl od pokusu, jež je cílen přesně k dokonání daného následku, možnost, že k tomuto následku vůbec nedojde - je zde pouze nebezpečí, jak je tomu i v projednávané věci.

Vzhledem k absenci úmyslu dovolatele usmrtit jiného pak nelze jeho jednání subsumovat ani pod pokus trestného činu obecného ohrožení dle § 179 odst. 1, odst. 3 písm. a) tr. zák., jak se domníval odvolací soud. Konečně pak je třeba odmítnout i argumentaci odvolacího soudu ve smyslu nemožnosti posoudit jednání jako trestný čin obecného ohrožení z důvodu neprokázání jeho vědomosti o počtu obyvatel napadeného domu. Tento závěr je totiž v příkrém rozporu s formulací skutkové věty, která jej viní z „předchozího plánování“ a „při znalosti místních poměrů“ z „vytipování předmětného domu obývaného početnou romskou rodinou“. Jestliže je obviněnému soudem na jednu stranu vytýkáno, že předmětnou akci plánoval několik měsíců dopředu, že místní poměry dobře znal a že věděl, že předmětný dům je obýván početnou romskou rodinou, pak na druhou stranu neobstojí tvrzení odvolacího soudu, že o počtu obyvatel napadeného domu nevěděl. Uzavřel, že jeho jednání mělo být posouzeno jako trestný čin obecného ohrožení podle § 179 odst. 1 tr. zák.

Obviněný J. L. navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 18. 3. 2011, sp. zn. 6 To 19/2011, a aby nově rozhodl tak, že jej uzná vinným trestnými činy obecného ohrožení podle § 179 odst. 1 tr. zák. a poškozování cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák. spáchanými ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák.

Obviněný I. M. v dovolání odkázal prostřednictvím své obhájkyň Mgr. M.P. na dovolací důvody uvedené v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g), h), l) tr. ř. a tvrdil, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení a že mu byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným, a že bylo rozhodnuto o zamítnutí jeho odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně, aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v písmenech a) až k).

Namítal, že soudem zjištěný skutek nelze právně posoudit jako pokus trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1 k § 219 odst. 1, odst. 2 písm. a), b), e), g) tr. zák. spáchaný ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák. v jednočinném souběhu s trestným činem poškozování cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák., jehož se měl dopustit s úmyslem usmrtit poškozené, resp. ztížit jejich případnou záchranu. Akcentoval, že na rozdíl od spoluobviněných se ke spáchání skutku doznal, spolupracoval s orgány činnými v trestním řízení a jako jediný z obviněných byl schopen hlubší sebereflexe a kritického pohledu na své jednání, takže se jako jediný poškozeným omluvil. Měl za to, že soudy se nevypořádaly s okolnostmi, které mohly objasnit jeho vnitřní vztah k následku, k němuž předmětné jednání směřovalo. Z odůvodnění rozhodnutí soudů neplyne, o jaké konkrétní závěry soud prvního stupně opřel zjištění, že obvinění si noční dobu vytipovali, objekt a založení požáru založili v úmyslu usmrtit osoby přítomné v domě, resp. ztížit jejich případnou záchranu, a při absenci takového zdůvodnění se závěr, že obviněný jednal v úmyslu poškozené usmrtit, jeví jako přinejmenším nepřesvědčivý a použitá právní kvalifikace pokusu trestného činu vraždy nepřiléhavá. Ačkoliv odvolací soud korigoval závěry o naplnění subjektivní stránky trestného činu a dospěl k odchýlnému závěru co do formy úmyslného zavinění, nevěnoval náležitou pozornost všem významným okolnostem, za nichž ke spáchání skutku došlo.

Obviněný připomněl, že trestný čin vraždy je trestným činem úmyslným a úmysl pachatele, byť eventuální, musí směřovat k usmrcení člověka. Soudy ale v souladu se zákonem neposoudily a neobjasnily všechny okolnosti významné pro závěr, zda jednal v úmyslu - byť nepřímém - způsobit poškozeným smrt, a v důsledku toho vznikají vážné pochybnosti o tom, zda byly především po subjektivní stránce naplněny znaky skutkové podstaty pokusu vraždy. Obviněný nesouhlasil s průběhem skutkového děje, jak je popsán ve skutkové větě, a popřel úmysl způsobit poškozeným smrt i několik týdnů trvající plánování či vědomost o poměrech obyvatel předmětného domu (jejich počet, věkovou a sociální skladbu), což snad bylo známo spoluobviněnému J. L. Rovněž nebylo ničím prokázáno tvrzení soudu, že útok byl naplánován v souvislosti se 120. výročím narození Adolfa Hitlera, a to pro jeho příslušnost k extremistickým skupinám či hnutím, ve snaze se v rámci takových hnutí i vůči společnosti zviditelnit provedením větší akce.

Dovolatel se domáhal aplikace ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák. se zdůvodněním, že uložený nepodmíněný trest neodpovídá kritériím § 23 odst. 1 a § 31 odst. 1, 2 tr. zák. Soud prvního stupně nedocenil princip individualizace trestu, nepřihlédl k jeho postoji a nevzal v potaz všechny možnosti svědčící ve prospěch jeho nápravy ve spojení se znaleckým posudkem PhDr. P. V. Dovolatel uzavřel, že skutková zjištění, jakož i právní posouzení věci neodpovídají zákonu a stavu věci, přičemž rozsudky jsou v některých směrech, zejména v hodnocení subjektivní stránky jeho jednání, vnitřně rozporuplné a nepřesvědčivé.

Obviněný I. M. navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil jak rozsudek Vrchního soudu v Olomouci, tak i jemu předcházející rozsudek Krajského soudu v Ostravě, aniž by učinil návrh na další postup ve věci.

Obviněný V. C. zaměřil své dovolání proti výroku o vině, byl-li uznán vinným pokusem trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1 k § 219 odst. 1, odst. 2 písm. a), b), e), g) tr. zák. a proti výroku o trestu. Odkázal na důvod dovolání uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. s tím, že napadané rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku i na jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Výslovně uvedl, že ničeho nenamítá proti právnímu posouzení skutku též jako trestného činu poškozování cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák.

Vyjádřil přesvědčení, že nebyl prokázán ucelený okruh indicií, které by směřovaly k jedinému možnému závěru, že svým jednáním spáchal, s výjimkou trestného činu poškozování cizí věci, úmyslný trestný čin. Sám právně hodnotil situaci tak, že jednal v negativním skutkovém omylu, kdy pachatel nezná nějakou okolnost podmiňující jeho trestní odpovědnost, což vylučuje jeho odpovědnost za úmyslný trestný čin a trestný čin spáchaný z vědomé nedbalosti, neboť k těmto

formám zavinění je třeba, aby pachatel věděl, že skutečnosti tvořící znaky uvedené v zákoně jsou alespoň možné. Nikdy neplánoval a nechtěl nikoho úmyslně zranit, natož pak připravit o život, a jeho jednání lze hodnotit pouze jako nedbalostní. Spatřoval také rozpor mezi skutkovou větou a odůvodněním rozsudku, spočívající v odchylném údaji o tom, zda akci plánoval či neplánoval, když na rozdíl od tzv. skutkové vy ve výroku rozsudku soudu prvního stupně tento soud v odůvodnění uzavírá, že on sám akci neplánoval a daný objekt nevytipoval. Soudy přistoupily k otázce viny paušalizujícím způsobem bez toho, aby subjektivní stránku předmětného jednání posuzovaly individuálně u každého z obviněných zvlášť. Byl přesvědčen, že v jeho případě nebyly splněny podmínky pro uložení výjimečného trestu a aplikaci ustanovení § 29 odst. 2 tr. zák. a ukládání výjimečného trestu je dalším nesprávným hmotně právním posouzením.

Odvolacímu soudu dále vytkl, že sice změnil závěr o subjektivní stránce tohoto trestného činu z přímého na nepřímý úmysl, avšak tato změna se neodrazila ve výroku o trestu. Soudem uložený trest považoval za exemplární, jdoucí zcela mimo zákonnou úpravu, nerespektující ustanovení § 31 tr. zák.

Obviněný V. C. prostřednictvím obhájce Mgr. Ladislava Myšáka navrhl, aby Nejvyšší soud napadený rozsudek zrušil a věc přikázal k novému projednání a rozhodnutí.

Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve vyjádření k dovoláním všech obviněných uvedl, že obvinění v rámci svých dovolání pokračovali v dosavadních obhajovacích tvrzeních, jež jsou obsažena i v odvoláních projednaných před soudem druhého stupně. S těmito námitkami, jak pokud jde o naplnění subjektivní stránky činu soudně trestného, tak pokud jde o zbývající výhrady obviněných, se soud druhého stupně adekvátně vyrovnal. Všem nastíněným problémům věnoval přiměřenou pozornost a na jeho závěry by bylo možno bez dalších doplňujících argumentů zcela odkázat. Obvinění znovu uvádějí argumenty, které uplatnili již v řádných opravných prostředcích, jež byly v řízení před soudem druhého stupně náležitě projednány a na jejich podkladě věc řádně přezkoumána. Jestliže je takto v souladu se zákonem provedeno přezkumné řízení z podnětu řádného opravného prostředku, nemá dovolací soud důvod ani povinnost věc přezkoumávat znovu na základě týchž námitek, které obvinění opakují pouze proto, že nejsou spokojeni s výsledkem řízení o svých odvoláních.

V dovoláních obviněných D. V. a I. M. je podle něj nesprávně uplatněn důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. Ten totiž v obou svých alternativách předpokládá, že v řízení před soudem druhého stupně byl v rozporu se zákonnými předpoklady zamítnut či odmítnut řádný opravný prostředek obviněného. Vrchní soud v Olomouci ale rozsudkem ze dne 18. 3. 2011, sp. zn. 6 To 19/2011, zamítl odvolání pouze ohledně obviněného V. C., zatímco na podkladě odvolání zbývajících tří obviněných (tedy i D. V. a I. M.) rozsudek soudu prvního stupně změnil, a to ve prospěch obviněných. Proto obvinění D. V. a I. M. nemohou validně uplatnit dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř.

Ve vztahu ke stěžejní námitce všech dovolatelů založené na tvrzení o absenci subjektivní stránky konstatoval, že se odvolací soud otázkou zavinění zabýval velmi důkladně a s jeho argumentací lze jen souhlasit. Obvinění neútočili zápalnými lahvemi na náhodný objekt, kolem kterého by jen tak projížděli, nýbrž naopak na nemovitost předem vytipovanou a zcela specifickou v tom, že byla obydlena romskou rodinou s malými dětmi. Tuto skutečnost musel vědět přinejmenším obviněný J. L., vybavený dobrou znalostí místních poměrů. Nelze přesně specifikovat, do jaké míry podrobně o obyvatelích domu informoval své spolupachatele, ale ostatní obvinění bez váhání akceptovali volbu obviněného J. L. (ovšem nepochybně všichni s vědomím, že „jdou na cikány“, tedy že budou útočit proti romským obyvatelům domu) a z důkazů nevyplývalo, že by se kterýkoli z nich blíž zajímal o obyvatele domu a o jejich osud v případě masivního útoku zápalnými lahvemi. Přitom je ovšem v rámci obecného povědomí každého dospělého občana, že romské rodiny zpravidla sestávají i z několika malých dětí. V případě, že by v domě žil imobilní člověk či do té míry nemocný, že by se

nedokázal při požáru sám z domu dostat, nepochybně by následek činu obviněných byl jiný a nebyl by kvalifikován pouze jako pokus vraždy. Zcela lhostejný vztah pachatelů k obyvatelům napadené nemovitosti a jejich osudům svědčí o naprosté bezcitnosti, ale také o srozumění s všemožnými následky činu včetně úmrtí osob zdržujících se v domě. Vzhledem k noční době, zvoleným zápalným prostředkům a jejich znásobení při současném útoku do tří oken ze čtyř museli být všichni obvinění bez výjimky srozuměni s tím, že takové jednání může skončit úmrtím některého z obyvatel nemovitosti, přičemž toto srozumění se muselo vztahovat i na okolnosti úmrtí člověka při požáru vyvolaném silně hořlavými a explozivními zápalnými prostředky.

Výhrady obviněného D. V. k procesním náležitostem řízení před nalézacím soudem, k obsahu obžaloby, k postupu policejních orgánů při vyšetřování této trestní věci, k průběhu dokazování a jednotlivým významnějším důkazům a také jeho poukaz na výsledek řízení v jiných trestních věcech podle mínění státního zástupce neodpovídají uplatněnému důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ale nelze na ně vztáhnout ani žádný ze zbývajících dovolacích důvodů. Přesto k nim učinil několik poznámek. Nedůvodně se podle něho dovolatel rozhořčoval nad tím, že dozorová státní zástupkyně přítomná u výslechu pokládala otázky osobám vyslychaným policejním orgánem, a toto právo státní zástupkyně upírá. Jde o námitku svou povahou absurdní, zcela pomíjející dovolatelem akcentovaný princip rovnosti zbraní, neboť jednak stejné oprávnění má i obviněný či jeho obhájce (§ 165 odst. 1, 2 tr. ř.), a jednak státní zástupce přítomný u vyšetřovacího úkonu má stejná oprávnění jako policejní orgán (§ 174 odst. 2 věta za středníkem tr. ř.). Podobně nedůvodná je námitka, že soud vyslyšel obviněného I. M. v přítomnosti dosud nevyslechnutého obviněného V. C., což je prý nepřijatelné. Co do nepřijatelnosti takového postupu se dovolatel mylí, neboť takové opatření je fakultativní a jeho přijetí je plně v kompetenci předsedy senátu. Až úsměvně působí tvrzení dovolatele, že soud porušil jeho právo na spravedlivý proces, když ho neinformoval o tom, že má v úmyslu vyslyšet v hlavním líčení svědka M. H., a uvádí, že ze strany soudu šlo o nějaké „taktizování“. Organizace hlavního líčení je plně v kompetenci předsedy senátu (§ 203 odst. 1 věta první tr. ř.), přičemž není povinen se o postupu v řízení radit s procesními stranami. Pokud měl obviněný dojem, že byl opatřením předsedy senátu zkrácen na svých právech, mohl využít postupu podle § 203 odst. 3 tr. ř. Námitka obviněného D. V., že nebyly instalovány jmenovky označující jednotlivé soudní osoby, může být oprávněná, z hlediska důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. a) tr. ř. však je zcela irelevantní. Ze samotné této skutečnosti naprosto nelze usuzovat, že bylo jakkoli porušeno právo obviněného na zákonného soudce, pokud složení senátu lze zjistit přinejmenším z protokolu o hlavním líčení. Citované (ani jiné) ustanovení jednacímho řádu pro okresní a krajské soudy nestanoví povinnost či pravidlo, že jsou-li v řízení před soudem prvního stupně účastní náhradní přisedící nebo soudci, musí být pro ostatní účastníky řízení zřetelně odlišeni od ostatních členů senátu. Takové opatření by ostatně odporovalo duchu ustanovení § 197 odst. 2 věta první tr. ř., v němž je zakotvena rovnost postavení všech (tedy i náhradních) členů senátu. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. a) tr. ř. tedy naplněn nebyl.

Obviněný D. V. dále rozsudkům obou soudů formálně vytkl rovněž důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř. Ve vztahu k rozsudku nalézacího soudu tuto výhradu nijak nespécifikoval. Soudu druhého stupně pak v této souvislosti vytyká, že nerozhodl o jeho stížnosti proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. 9. 2010. Dovolatel nijak blíže toto rozhodnutí nespécifikuje a z dostupného spisového materiálu nelze zjistit, o jaké usnesení se vůbec jedná. Podstatné však je, že soud druhého stupně napadeným rozsudkem rozhodl o odvolání obviněných, tedy o meritu věci, a do tohoto rozhodnutí nelze začleňovat rozhodování o jiných opravných prostředcích proti jiným rozhodnutím. Je zřejmé, že v rozsudku vrchního soudu žádný výrok nechybí, a také tato námitka obviněného D. V. se jeví jako lichá.

Státní zástupce odmítl akceptovat námitku obviněného J. L., že skutek popsáný ve výroku nalézacího soudu mohl být kvalifikován jako trestný čin obecného ohrožení podle § 179 odst. 1 tr. zák., a to

rovněž z důvodů vysvětlených odvolacím soudem. V této souvislosti nelze přehlédnout logický rozpor v dovolací argumentaci jmenovaného obviněného spočívající v tom, že na jedné straně v rámci své obhajoby popírá, že by předem monitoroval nemovitost, proti které byl veden útok, takže prý nevěděl, že je obydlená, a nyní se na druhé straně domáhá právní kvalifikace podle § 179 odst. 1 tr. zák., která by předpokládala, že pachatel byl nejméně srozuměn s tím, že svým činem vystavuje nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví nejméně sedm lidí (když o škodu velkého rozsahu na majetku se s ohledem na povahu nemovitosti očividně jednat nemohlo).

Pokud obviněný I. M. v dovolání uplatnil důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. g), h) a l) tr. ř., státní zástupce připomněl, že jde-li o poslední z nich, již bylo vysvětleno, že byl v dovolání obviněného deklarován zcela nedůvodně, neboť pro jeho uplatnění nebyla naplněna základní podmínka, že totiž napadeným rozhodnutím byl zamítnut nebo odmítnut jeho řádný opravný prostředek (což nebyl). Dále rekapituloval, že k prvnímu z uvedených důvodů dovolání obviněný poznamenal, že se ke spáchání skutku doznal, spolupracoval s orgány činnými v trestním řízení a jako jediný z obviněných byl schopen hlubší sebereflexe a kritického pohledu na své jednání, takže se jako jediný poškozeným omluvil. Z těchto skutečností zřejmě hodlá vyvozovat, že soudy nesprávně posoudily jeho vnitřní vztah k následku. Jak již ovšem bylo řečeno, na žhářském útoku se aktivně podíleli všichni čtyři obvinění, přičemž obviněný I. M. byl jedním z těch, kdo hodil zápalnou láhev do okna napadeného domu. Pokud by byl skutečně schopen hlubší sebereflexe a kritického pohledu na své jednání, jak uvádí, tak by zřejmě takový skutek nespáchal. Námitka, že nebyly posouzeny a objasněny všechny okolnosti významné pro závěr, zda obviněný jednal v úmyslu (byť nepřímém) způsobit smrt poškozených, tvrzení, že rozsudek je v některých směrech vnitřně rozporuplný a nepřesvědčivý, a rovněž jeho nesouhlas s popisem skutkového děje, jsou pro naplnění tohoto dovolacího důvodu irelevantní, neboť se nejedná o výhrady proti právnímu posouzení skutku, nýbrž proti skutkovým zjištěním, respektive proti průběhu dokazování. Státní zástupce odmítl námitky obviněného, že v jeho případě bylo na místě aplikovat ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák. a že jemu uložený trest neodpovídá kritériím § 23 odst. 1 a § 31 odst. 1, 2 tr. zák., neboť tyto nelze subsumovat pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. Ustanovení je určeno k nápravě přesně specifikovaných vad výroku o trestu, tj. případů, kdy byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo byl obviněný postižen sankcí mimo rámec trestní sazby uvedené v příslušném ustanovení zákona. Takovou vadou však napadené meritorní rozhodnutí zcela zřejmě netrpí. Obviněným citovaná ustanovení § 23 odst. 1 a § 31 odst. 1, 2 tr. zák. pak nelze včlenit do kategorie hmotně právního posouzení věci, neboť se jedná o obecná ustanovení zakotvující zásady pro rozhodování o trestu, nikoli hmotně právní ustanovení, jež by přímo a konkrétně regulovala rozhodování soudu.

Námitku obviněného V. C., že trestné jednání nebylo prokázáno a neexistuje ucelený okruh indicií, které by směřovaly k závěru, že svým jednáním spáchal nějaký úmyslný trestný čin, označil státní zástupce ve svém vyjádření za námitku skutkovou, která není pod uvedený důvod dovolání podřaditelná. Pokud se obviněný domnívá, že jednal v negativním skutkovém omylu, který vylučuje jeho odpovědnost za úmyslný trestný čin, lze opět odkázat na argumentaci uvedenou výše v rámci obecného vyjádření k subjektivní stránce všech obviněných a na argumentaci, kterou v rámci právního posouzení skutku uvedl zejména soud druhého stupně. Upozorňoval-li tento dovolatel na rozpor mezi skutkovou větou a odůvodněním rozsudku, spočívající v odchylném údaji o tom, zda akci plánoval či neplánoval, nelze formulaci „po předchozím plánování“ uvedenou v popisu skutku v rozsudku soudu prvního stupně chápat tak, že by se na dlouhodobějším plánování útoku podíleli rovnou měrou všichni obvinění. Obviněný V. C., pokud byl „přizván“ k již připravené akci a podílel se na přípravě útoku obstaráním lahví, benzínu a tkaniny na knoty, rovněž svým dílem průběh akce předem zajišťoval. K výtce, že nebyly splněny podmínky pro uložení výjimečného trestu, uvedl, že lze v tomto směru souhlasit s argumentací odvolacího soudu. Konečně námitka tohoto dovolatele, že odvolací soud sice ve prospěch obviněných změnil závěr o subjektivní stránce deliktu (z přímého na nepřímý úmysl), avšak tato změna se neodrazila ve výroku o trestu, nemůže naplnit žádný ze

zákonných důvodů dovolání, a proto je třeba ji mít za irelevantní.

Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství proto navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání obviněných D. V., J. L., I. M. a V. C. podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.

K dovoláním obviněných se za nezletilé poškozené vyjádřil P. U. Učinil tak, třebaže žádný z dovolatelů výslovně nenapadl správnost výroku o náhradě škody, jež se nezletilých poškozených dotýká, k čemuž jedinému by byl oprávněn se vyjádřit. Za takových okolností není třeba obsah jeho vyjádření rekapitulovat a postačí jen uvést, že navrhl, aby byla dovolání obviněných odmítnuta.

Nejvyšší soud jako soud dovolací zjistil, že dovolání je podle § 265a tr. ř. přípustné, že je podaly včas oprávněné osoby a že splňují náležitosti obsahu dovolání ve smyslu § 265f odst. 1 tr. ř. Shledal však, že dovolání obviněných jsou zjevně neopodstatněná.

Z podaných dovolání vyplývá, že všichni obvinění uplatnili důvod dovolání uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., obviněný D. V. pak také důvody dovolání uvedené v ustanovení § 265b odst. 1 písm. a), k), l) tr. ř. a obviněný I. M. odkázal též na dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. h), l) tr. ř.

Ve vztahu ke všem dovolacím důvodům platí, že obsah konkrétně uplatněných námitek, o něž se opírá existence určitého dovolacího důvodu, musí věcně odpovídat zákonnému vymezení takového dovolacího důvodu podle § 265b tr. ř., přičemž nestačí jen formální odkaz na příslušné ustanovení obsahující některý z dovolacích důvodů.

K důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. a) tr. ř. – obviněný D. V.

Z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. a) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže ve věci rozhodl věcně nepřislušný soud, nebo soud, který nebyl náležitě obsazen, ledaže místo samosoudce rozhodl senát nebo rozhodl soud vyššího stupně.

Pojem „soud, který nebyl náležitě obsazen“, se bez jakýchkoliv pochybností vztahuje na ty případy, kdy byl senát nesprávně složen nebo byl neúplný, kdy se na rozhodování podílel soudce, který nebyl náhradním soudcem podle § 197 tr. ř., nebo kdy došlo k porušení těch zásad rozdělení soudní rozhodovací agendy mezi senáty a samosoudci, jež jsou dány příslušnými ustanoveními trestního řádu, popř. zákona č. [6/2002](#) Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů. Tím se však nevyčerpává, jelikož z pohledu ústavního vymezení obsahu práva na zákonného soudce vyplývá, že soud je náležitě obsazen jen tehdy, když všichni soudci, kteří věc projednávají a rozhodují, odpovídají těm kritériím, jejichž podstatou a smyslem je zaručit zásadu, že nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci. Takové východisko je v souladu se stávající praxí Ústavního soudu (k tomu př. nálezy Ústavního soudu ze dne 21. 1. 1999, sp. zn. III. ÚS 293/98, a ze dne 17. 12. 1998, sp. zn. III. ÚS 200/98), jakož i soudů obecných.

Součástí práva na zákonného soudce jsou logicky požadavky na dodržení zákonného vymezení věcné, funkční a místní příslušnosti soudu (§ 16 - § 18 tr. ř.), na dodržení hledisek rozdělení soudní agendy mezi senáty a samosoudce, včetně stanovení počtu soudců a přísedících v senátech (§ 19, 27, 31 a 35 zákona č. [6/2002](#) Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů), vyloučení soudců z projednávání a rozhodování věci z důvodu jejich podjatosti (§ 30 tr. ř.).

Obviněný D. V. odůvodnil naplnění označeného důvodu dovolání tvrzením, že senát Krajského soudu v Ostravě nebyl náležitě obsazen, neboť několik dní konání hlavního líčení nebylo jasné, jaké je obsazení senátu, kdo je jeho předseda a kteří z přísedících jsou náhradními přísedícími, takže vznikl dojem, že ve věci rozhoduje pětičlenný senát, jehož jednotliví členové senátu nebyli ani označeni jmenovkami.

S námitkou téže povahy se již zabýval odvolací soud, který v daných souvislostech odkázal na protokol o hlavním líčení z 11. 5. 2010, tedy první den konání hlavního líčení, z něhož se podává, že senát byl obsazen tak, že předsedou senátu byl JUDr. M. S. a přísedícími byli Ing. J. B., a S. K.; náhradníky byli A.Š. a Ing. V. H. S odkazem na toto zjištění výtku obviněného odmítl.

Obviněný ale upozornil, že protokol o hlavním líčení byl vyhotoven až dodatečně a neodráží skutečnost, že až v hlavním líčení dne 17. 5. 2010 se dozvěděli, kdo je přísedícím a kdo náhradníkem. Ve spise jsou také založeny listiny informující o konání hlavního líčení v předmětné trestní věci, z nichž vyplývá, že vedle předsedy senátu JUDr. M.S. jsou jako přísedící uvedeni Ing. J. B., Ing. V. H., S. K., A. Š.(č. l. 4005 až 4008), což osvědčuje, že výhrada obviněného není bezpředmětná. Současně se z obsahu spisu zjišťuje, že dne 17. 5. 2010 byly k námitce obhájce obviněného strany předsedou senátu výslovně informovány o tom, že se zřetelem k rozsáhlosti věci jsou náhradními přísedícími (nesprávně uvedeno náhradní soudci) Ing. H. a A.Š. (č. l. 3345). Z uvedeného tedy jasně vyplývá, že od 17. 5. 2010 strany bezpečně věděly, kdo je přísedícím a kdo náhradním přísedícím, jméno předsedy senátu bylo známo od počátku hlavního líčení.

Dovolateli je třeba dát za pravdu v tom, že postup soudu prvního stupně nebyl bezchybný. Podle § 11 odst. 2 vyhlášky ministerstva spravedlnosti České republiky č. [37/1992](#) Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, před zahájením jednání se na místech určených v jednacím síni pro členy senátu (samosoudce) a zapisovatele viditelně umístí štítky uvádějící jména, příjmení a akademické tituly soudců a přísedících, kteří věc projednají, a jméno a příjmení zapisovatele a ponechají se tam po celou dobu jednání. Tomuto požadavku soud prvního stupně sice nedostal (viz č. l. 4011), což ale v konkrétní situaci ještě neznačí, že lze učinit závěr, že soud nebyl náležitě obsazen, jak vyvozuje dovolatel.

Především není sporu o tom, že v projednávané trestní věci předseda senátu opodstatněně zařídil, aby se hlavního líčení zúčastnili náhradní přísedící, což ostatně ani dovolatel nezpochybnil. Podle § 197 odst. 2 tr. ř. náhradní přísedící má při hlavním líčení postavení člena senátu. Porady a hlasování se však zúčastní jen v případě, je-li přibrán na místo přísedícího, kterému zabránila nějaká překážka v další účasti na hlavním líčení. Protože ale má postavení člena senátu, musí se účastnit hlavního líčení nepřetržitě, a to včetně úkonů činěných během něj soudem, při výsleších má právo klást otázky (§ 215 odst. 1 tr. ř.) apod. Z toho vyplývá, že pouhá (a navíc dočasná) neznalost obviněného, kdo konkrétně je náhradním přísedícím, nemůže znamenat, že soud nebyl náležitě obsazen a že bylo porušeno jeho právo na zákonného soudce. Nutno také připomenout, že žádný ze jmenovaných náhradních přísedících se do dne 17. 5. 2010, kdy procesní strany získaly relevantní informaci, a ani později nezúčastnil porady ani hlasování senátu. Námitka obviněného, zakládající podle jeho názoru dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. a) tr. ř., je zjevně neopodstatněná.

K důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř. - obviněný D. V.

Podle tohoto ustanovení lze dovolání podat, jestliže v rozhodnutí některý výrok chybí nebo je neúplný. Obviněný v daných souvislostech vytkl, že odvolací soud nerozhodl o jeho stížnosti proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. 9. 2010, aniž by blíže konkretizoval, o jaké usnesení se mělo jednat.

Z obsahu spisu a protokolu o hlavním líčení ze dne 6. 9. 2010 (č. l. 3881 až 3885) se podává, že obviněný podal prostřednictvím obhájce stížnost proti usnesení, jímž nalézací soud umožnil zmocněnci M. P. nahlédnutí do korespondence a do datových souborů zajištěných v průběhu domovní prohlídky u obviněného D. V. a jímž byly zamítnuty návrhy na doplnění dokazování (č. l. 3885). K tomu je třeba konstatovat, že v případě usnesení o zamítnutí návrhů na doplnění dokazování se jedná o usnesení, jímž se upravuje průběh řízení, pročež se písemně nevyhotovuje (§ 136 odst. 1 tr. ř.), a není proti němu stížnost přípustná (§ 141 odst. 1 tr. ř.). Ze stejných důvodů není

stížnost přípustná ani proti rozhodnutí soudu, jímž umožnil zmocněnci M.P. nahlédnutí do vybrané části korespondence a datových souborů obviněného. Podal-li přesto obviněný proti takovým usnesením stížnost, nemá případné rozhodnutí o ní žádný význam pro meritorní rozhodnutí odvolacího soudu o podaném odvolání směřujícím proti všem výrokům rozsudku soudu prvního stupně. V dovolání napadeném rozsudku odvolacího soudu proto žádný výrok nechybí (ani není neúplný).

Jen pro úplnost dovolací soud poznamenává, že výhrady obviněného vůči umožnění nahlédnout zmocněnci do jeho korespondence byly předmětem dalších procesních postupů nalézacího soudu a zmocněnec do vymezené části korespondence obviněného fakticky nenahlédl a odvolací soud se v napadeném rozsudku vypořádal i s otázkou, proč lze považovat zamítnutí návrhů na doplnění dokazování za správný a zákonný postup. Nezmínil-li výsledek řízení o ústavní stížnosti, nelze jen z tohoto faktu vyvozovat, že nebyl podrobně seznámen se spisem, jak činí obviněný.

K důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. – obvinění D. V., J. L., I. M. a V. C.

Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

Výklad tohoto ustanovení v kontextu dalších důvodů dovolání obsažených v ustanovení § 265b tr. ř. standardně vychází z úvahy, že dovolání je opravným prostředkem mimořádným a odpovídají tomu i zákonem stanovené podmínky rozhodování o něm. Dovolání je zákonem určeno k nápravě procesních a právních vad rozhodnutí vymezených v § 265a tr. ř., není (a ani nemůže být) další instancí přezkoumávající skutkový stav v celé šíři. Procesně právní úprava řízení před soudem prvního stupně a posléze soudem odvolacím poskytuje dostatečný prostor k tomu, aby se skutkovou stránkou věci nemusel (a vzhledem k právní úpravě rozhodování o dovolání ani neměl) zabývat Nejvyšší soud v řízení o dovolání.

Rozhodovací praxe odvolacího soudu v návaznosti na interpretaci důvodu dovolání uvedeného v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je založena na tezi, že v mezích uplatněného dovolacího důvodu lze namítat, že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoliv o trestný čin nejde nebo jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným. Na podkladě tohoto dovolacího důvodu v zásadě nelze proto přezkoumávat a hodnotit správnost a úplnost skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno, ani prověřovat úplnost provedení dokazování a správnost hodnocení důkazů ve smyslu ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř., poněvadž tato činnost soudu spočívá v aplikaci ustanovení procesních, nikoliv hmotně právních. Vedle vad, které se týkají právního posouzení skutku, lze vytýkat též „jiné nesprávné hmotně právní posouzení“. Rozumí se jím zhodnocení otázky, která nespočívá přímo v právní kvalifikaci skutku, ale v právním posouzení jiné skutkové okolnosti mající význam z hlediska hmotného práva.

Nejvyšší soud již v minulosti opakovaně připustil, že se zásada, s níž dovolací soud přistupuje k hodnocení skutkových námitek, nemusí uplatnit bezvýhradně, a to v případě zjištění, že nesprávná realizace důkazního řízení má za následek porušení základních práv a svobod ve smyslu dotčení zásadních požadavků spravedlivého procesu. Podle některých rozhodnutí Ústavního soudu se rozhodování o mimořádném opravném prostředku nemůže ocitnout mimo rámec ochrany základních práv jednotlivce a tato ústavně garantovaná práva musí být respektována (a chráněna) též v řízení o všech opravných prostředcích (k tomu viz př. nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 125/04, I. ÚS 55/04, I. ÚS 554/04).

Ústavní soud vymezil zobecňující podmínky, za jejichž splnění má nesprávná realizace důkazního řízení za následek porušení základních práv a svobod ve smyslu dotčení postulatů spravedlivého procesu. Podle Ústavního soudu tak lze vyčlenit případy důkazů opomenutých, případy důkazů

získaných, a tudíž posléze i použitých v rozporu s procesními předpisy a konečně případy svévolného hodnocení důkazů provedeného bez jakéhokoliv akceptovatelného racionálního logického základu (sp. zn. III. ÚS 177/04, IV. ÚS 570/03 a další). Co se týče polemiky dovolatelů I. M., V. C. a především D. V. s hodnocením důkazů provedeným ze strany soudů obou stupňů, pochybení podřaditelná pod výše zmíněné vady v projednávané věci dovolací soud neshledal. Dovoláními tvrzený nesoulad, či dokonce extrémní nesoulad mezi učiněnými skutkovými zjištěními soudů a provedenými důkazy totiž nemůže být založen jen na tom, že dovolatel sám na základě svého přesvědčení hodnotí tytéž důkazy s jiným v úvahu přicházejícím výsledkem.

Práva, jejichž ochrany se obvinění domáhají, se projevují zejména prostřednictvím zásad zakotvených v ustanovení § 2 tr. ř., a to zejména v jeho odstavcích 5 a 6. Podle ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř. orgány činné v trestním řízení postupují tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí. Podle zásady volného hodnocení důkazů zakotvené v ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu. Tato zásada však nesmí být projevem libovůle orgánů činných v trestním řízení, důkazní postup je nezbytné vždy vyčerpávajícím způsobem popsat a logicky i věcně přesvědčivým způsobem odůvodnit. Tento požadavek je vtělen do soustavy nároků kladených na odůvodnění rozsudku (§ 125 tr. ř.), popř. usnesení (§ 134 odst. 2 tr. ř.). Z odůvodnění musí být patrné, o které důkazy soud opřel svá skutková zjištění, jak se vypořádal s obhajobou a jakými právními úvahami se řídil, když posuzoval prokázané skutečnosti podle příslušných ustanovení trestního zákona v otázce viny a trestu.

Podle dovolacího soudu těmto požadavkům kladeným na dokazování v trestním řízení a na odůvodnění rozhodnutí soudy dostaly. Ze zevrubných odůvodnění rozhodnutí soudů obou stupňů vyplývá přesvědčivý vztah mezi učiněnými skutkovými zjištěními a výsledky provedeného dokazování a úvahami při hodnocení důkazů (viz strany 59 až 65 rozsudku soudu prvního stupně, strany 31 až 57 napadeného rozsudku odvolacího soudu). Výhrady obsažené v dovoláních obviněných, jmenovitě zejména obviněného D. V., tvořily v převážné části součást obhajoby uplatněné již v předchozích fázích řízení a soudy obou stupňů se s nimi náležitě vypořádaly.

Obviněný D. V. s hodnotícími úvahami soudů obou stupňů nesouhlasil, v zevrubném odůvodnění dovolání vyvozoval nejen existenci extrémního rozporu mezi skutkovými zjištěními soudů a provedenými důkazy, ale s odkazem na již přednesené argumenty opakoval, že byl vůči jeho osobě porušen ústavní princip rovnosti a důstojnosti v právech a právo na spravedlivý proces, což dokládá zevrubným výčtem pochybení soudů, jichž se dopustily jak v rovině procesně právní, tak skutkové.

Obviněný svými obsáhlými námitkami především vytýkal, že soudy mu upřely právo na spravedlivý a fair proces, což dovozoval již ze samotného faktu, že předseda senátu, aniž by o svém záměru informoval jeho či alespoň jeho obhájce, umožnil médiím tzv. on-line přenos hlavního líčení, což v konkrétním případě kolidovalo se zásadou veřejnosti i rovnosti v právech, jelikož osoby, které nebyly účastníky trestního řízení, měly k dispozici nahrávky hlavního líčení okamžitě, zatímco on a jeho obhájce až s několikadenním zpožděním. Vytýkal, že způsob, jakým bylo hlavní líčení přenášeno médií pro veřejnost, jednak ovlivnil výsledky dokazování, postoje a výpovědi některých svědků (př. F. B., M. H.), jednak nebyl vždy zcela objektivní, poněvadž „médiá se zaměřila zejména na okolnosti viny či nevinu pachatelů a nikoli však způsob vedení procesu“.

Odvolací soud se námitkami zpochybňujícími dodržení zásad spravedlivého procesu v souvislosti s povoleným on-line přenosem z průběhu hlavního líčení vedeného u Krajského soudu v Ostravě velmi podrobně a pečlivě zabýval a s jeho závěry se lze ztotožnit (viz strany 32 až 34 rozsudku). Pochybnosti, jež obviněný uplatnil a jež se dotýkaly otázky skutečného významu zásady veřejnosti, nelze jistě bagatelizovat a nečinil tak ani odvolací soud, když připustil, že role, jež v tomto případě

sehrála média, není rolí „příliš pozitivní“. I přes uvedené nicméně v konkrétním případě nemá ve spisovém materiálu oporu ani tvrzení obviněného, že by činnost médií průběh dokazování zásadně ovlivnila (význam výpovědi svědků F. B. a M. H. odvolací soud náležitě posoudil), byť jej jistě poznamenala, a již vůbec nelze konstatovat, že ovlivnila vlastní rozhodovací činnost soudu.

Pakliže obviněný usuzoval, že v projednávaném případě povolení on-line přenosu pro určitá internetová média některých hlavních líčení kolidovalo se zásadou veřejnosti, je na místě poznamenat, že právo na veřejnost jednání chrání (i podle judikatury Evropského soudu pro lidská práva a ve shodě s ní i Ústavního soudu České republiky) strany před vykonáváním spravedlnosti v tajnosti a bez veřejné kontroly, což přispívá k důvěře v soudy. Lze si jistě klást otázku, kde jsou hranice výkonu takto definovaného práva na veřejnost coby záruky nestrannosti a nezávislosti soudní moci v konfrontaci s právem na informace a činností médií, která zaměří svoji pozornost a komentáře nezřídka populistické povahy na otázku viny a nevinu obviněných.

V daných souvislostech je třeba reflektovat judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, podle níž nelze mít a priori za to, že záležitosti projednávané soudy nemohou být předmětem dřívějších či současně probíhajících debat jinde, ať již v odborných časopisech, celostátním tisku či na veřejnosti jako takové (viz kupř. rozsudek ve věci Campos Daâmaso proti Portugalsku ze dne 24. 4. 2008, č. stížnosti 17107/05, dostupný v systému Aspi). Shodně se ve své judikatuře vyjádřil i Ústavní soud, jak dokládá např. nález ze dne 30. 3. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 2/10.

Ústavní soud v citovaném nálezu ve vztahu k trestnímu řízení zmiňuje skutečnost, že Výbor ministrů Rady Evropy přijal doporučení Rec(2003)13, o poskytování informací vztahujících se k trestnímu řízení prostřednictvím médií, ve kterém podle něj správně připomíná, že s ohledem na právo veřejnosti přijímat informace mají média právo veřejnost informovat, a zdůrazňuje význam reportáží o trestních řízeních, které média připravují za účelem informování veřejnosti a umožnění veřejnosti realizovat její právo na dohled nad fungováním trestního soudnictví. Ostatně v příloze k doporučení je uvedeno mj. právo veřejnosti přijímat informace o činnosti orgánů činných v trestním řízení prostřednictvím médií, které v sobě zahrnuje právo novinářů na svobodné podávání zpráv o fungování trestního soudnictví (srov. shora citovaný rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Campos Daâmaso proti Portugalsku).

Přitom veřejná diskuse o věci řešené soudem bez dalšího (t. j. automaticky) nemusí zasahovat do nezávislosti či nestrannosti soudní moci. Platí presumpce, že soudce oplývá dostatečnými osobnostními kvalitami (jinak by nebyl soudcem jmenován), garantujícími jeho schopnost rozhodnout věc nezávisle a nestranně, tedy i nezávisle na event. názoru vysloveném ve veřejném prostoru (bod 42. nálezu). Veřejná diskuse může podle Ústavního soudu naopak přispět k nezávislému a nestrannému rozhodování, neboť někdy může odhalit existenci nepřipustných vlivů na soudcovské rozhodování (bod 43. nálezu).

Bylo již řečeno, že ani odvolací soud neshledal, že by činnost médií a veřejná diskuse jimi vyprovokovaná nežádoucím způsobem ovlivnila vlastní rozhodovací činnosti soudů, že by zasáhla do nezávislosti a nestrannosti soudů.

Odvolací soud v podstatě přiléhavě reagoval také na výtku obviněného, že nebylo respektováno jeho právo vyjadřovat se k důkazům, jelikož mu prý nebyla soudem prvního stupně ihned po skončení výpovědi spoluobviněných I. M. a V. C. dána možnost položit jim otázky a vyjádřit se k nim. S odkazem na obsah spisového materiálu zdůraznil, že toto právo obviněný nemohl realizovat proto, že obviněný V. C. v hlavním líčení dne 12. 5. 2010 využil svého práva a odmítl vypovídat (č. l. 3339) a následně tohoto práva využil i obviněný I. M. (č. l. 3342). K námitce obviněného, že mu měla být dána možnost položit otázky a vyjádřit se k výpovědím spoluobviněných ihned po skončení jejich výpovědí, a nikoliv kdykoliv v průběhu dokazování, jak tvrdí odvolací soud, je třeba říci následující.

Odvolací soud v této souvislosti poukázal na ustanovení § 208 věty druhé tr. ř., které je konkretizací obecného požadavku na oddělený výslech obviněných (který není požadavkem obligatorním, nýbrž pouze fakultativním). V konkrétním případě ale k oddělenému výslechu obviněných nedošlo, nebyl proto důvod, proč nepostupovat podle § 214 tr. ř., z čehož vyplývá, že obviněný D. V. (jakož i další spoluobvinění) měl být po provedení důkazu – výpovědi jiného spoluobviněného dotázán, zda se chce k němu vyjádřit. Když ale předseda senátu takto nepostupoval a vyjádření obviněného si vyžádal později, ale ještě v průběhu dokazování (č. l. 3340), neznamená to a nelze dovozovat, že došlo k porušení práva rovného postavení v řízení či práva na obhajobu, jež by měly povahu podstatné vady řízení.

Z hlediska zachování zásad spravedlivého procesu není nikterak relevantní ani výtky obviněného směřující proti údajně nestandardnímu výskytu osob v jednacím síni, jmenovitě pohybu státní zástupkyně či zmocněnce M.P.

Nelze než odkázat na ty pasáže odůvodnění rozsudku odvolacího soudu, v nichž se vypořádal s výhradami obviněného proti zákonnosti opatřování a provádění důkazních prostředků – výslechů obviněných a svědků v přípravném řízení ve dnech 12., 13. a 14. 8. 2009, s námitkami proti zákonnosti postupu státní zástupkyně při provádění výslechů svědků v přípravném řízení, kladla-li jim otázky, ačkoliv vyšetřovací úkon sama neprováděla, i výhrady vůči zákonnosti povolení i provádění prostorových odposlechů (strany 38, 39 rozsudku), neboť další opakování argumentů zde uvedených by jistě nebylo funkční. Zcela stejný závěr nutno učinit také ohledně námitek obviněného o porušení zákona při zajišťování listin a věcných důkazů při prováděných domovních prohlídkách, z čehož vyvozoval nepřezkoumatelnost znaleckého posudku zpracovatele Mgr. M. M. za znalecký ústav – Vysokou školu K.V., obecně prospěšnou společnost, ústav kriminalistiky a forenzních disciplin (strany 41, 42 rozsudku).

Velmi podrobně odvolací soud reagoval na požadavek obviněného na opakovaný výslech svědků A. S. a P.K., na jeho námitky ohledně věrohodnosti těchto svědků, popř. svědkyně V. M., jejichž výpovědi stavil mimo jiné do kontrapozice s výpovědí svědka R. H., a s jeho závěry, jakož i závěry vztahujícími se k hodnocení výpovědi svědka F. B. a k údajnému procesnímu pochybení souvisejícími s výslechem a opakovaným předvoláním svědka M. H. se odvolací soud taktéž ztotožňuje. Soud druhého stupně nepominul ani výtky směřující proti validitě vyšetřovacího pokusu a v návaznosti na něj i znaleckého posudku z oboru požární ochrany Ing. M. M. a náležitě vysvětlil, proč je třeba je odmítnout (strany 55, 56 rozsudku).

Odvolací soud se pečlivě vypořádal i s tou částí obhajoby obviněného D. V., v níž namítal, že nebylo prokázáno, že se činu dopustil, že nelze k jeho tíži hodnotit okolnost, že vždy jen využil svého práva a nevypovídal, že výpovědi spoluobviněných nelze brát za spolehlivý podklad pro rozhodnutí o vině, neboť jsou zpochybněny nejen výpovědi znalce z oboru zdravotnictví, odvětví soudního lékařství, MUDr. I. D., Ph.D., ve vztahu k jeho údajné popálenině, ale i zjištěním, že na střepech lahví nebyly zajištěny jeho pachové stopy. Svoji pozornost soustředil i na vyvrácení námitek, že nebyly opatřeny spolehlivé důkazy o příslušnosti obviněných k extremistickým skupinám a hnutím spojeným s rasovými projevy a zvláště důkladně se vypořádal s tvrzením obviněných, že nevěděli o tom, že napadený dům je obýván, a přesvědčivě vyložil, jakými úvahami byl veden, když jejich obhajobu odmítl (viz strany 50 až 52 rozsudku).

Nutno proto souhlasit s přesvědčením soudů obou stupňů, že provedené důkazy ve svém souhrnu tvoří logickou a uzavřenou soustavu důkazů, které spolehlivě prokazují, že obvinění D. V., J. L., I. M. a V. C. spáchali čin za okolností, způsobem a vedení pohnutkou, jak jsou popsány v tzv. skutkové větě rozsudku soudu prvního stupně.

Je tak zjevné, že v dané věci nebyl zjištěn případ svévolného hodnocení důkazů provedeného bez

jakéhokoliv akceptovatelného racionálního logického základu a ani jiný případ nesprávné realizace důkazního řízení mající za následek porušení základních práv a svobod ve smyslu dotčení zásad spravedlivého procesu. Že způsob hodnocení provedených důkazů nekoresponduje s představami obviněných, ještě samo o sobě závěr o porušení pravidel obsažených v § 2 odst. 5, 6 tr. ř., principů spravedlivého procesu a o nezbytnosti zásahu Nejvyššího soudu neopodstatňuje.

Námítky hmotně právní směřující proti právní kvalifikaci skutku jako pokusu trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1 tr. zák., § 219 odst. 1, odst. 2 písm. a), b), e), g) tr. zák.

Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. byl relevantně uplatněn v té části dovolání, v níž všichni obvinění zpochybnili správnost právního posouzení skutku. Z hlediska napadeného rozhodnutí a obsahu dovolání je významná především otázka, zda skutek, jak byl zjištěn soudy, vykazuje znaky trestného činu vraždy podle § 219 odst. 1, odst. 2 písm. a), b), e), g) tr. zák. ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák., jak vyvodily soudy obou stupňů. Námítky proti právní kvalifikaci skutku též jako trestného činu poškozování cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák. uplatněny nebyly, a proto se ani dovolací soud touto právní otázkou nezabýval.

Trestného činu vraždy podle § 219 odst. 1, odst. 2 písm. a), b), e), g) tr. zák. se dopustí, kdo jiného úmyslně usmrtí a spáchá takový čin na dvou nebo více osobách, zvláště surovým nebo trýznivým způsobem, na osobě mladší než patnáct let, na jiném pro jeho příslušnost k etnické skupině.

Jednání pro společnost nebezpečné, které bezprostředně směřuje k dokonání trestného činu a jehož se pachatel dopustil v úmyslu trestný čin spáchat, je pokusem trestného činu, jestliže k dokonání trestného činu nedošlo. Pojem bezprostředního směřování k dokonání trestného činu je nutno chápat tak, že pachatel již bezprostředně ohrožuje předmět svého útoku (srov. rozhodnutí č. [20/1969 Sb. rozh. trest.](#)).

Z tzv. právní věty výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně vyplývá, že soud považoval za naplněné znaky pokusu uvedeného trestného činu, které spočívají v tom, že obvinění se dopustili jednání pro společnost nebezpečného, které bezprostředně směřovalo k tomu, aby jiného úmyslně usmrtili a takový čin spáchali na více osobách, zvláště surovým a trýznivým způsobem, na osobách mladších než patnáct let a pro jejich příslušnost k etnické skupině, jehož se dopustili v úmyslu trestný čin spáchat, avšak k dokonání trestného činu nedošlo.

Skutková část výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně ve spojení s odpovídající částí odůvodnění rozhodnutí soudů obou stupňů obsahuje konkrétní skutková zjištění, která i přes určitou slovní neobratnost a nepřesnost, zvláště když odvolací soud změnil formu zavinění z úmyslu přímého na úmysl eventuální, vyjadřují zákonné znaky pokusu tohoto trestného činu. Podstata jednání obviněných spočívala v tom, že v rámci své příslušnosti k extremistickým skupinám a hnutím, spojené s rasovými projevy, ve snaze se v rámci těchto hnutí i vůči společnosti zviditelnit provedením větší akce, před 120. výročím narození Adolfa Hitlera, připadajícím na 20. 4. 2009, dne 18. 4. 2009 kolem 23.45 hod., po předchozím plánování, poté, co obviněný J. L., znalý místních poměrů ve V., vytipoval dům ve V., obývaný početnou romskou rodinou s malými dětmi, v úmyslu založit požár a usmrtit obyvatele domu pro jejich příslušnost k této etnické skupině včetně osob mladších patnácti let, poté, co po vzájemné domluvě společně přijeli automobilem do V., v blízkosti místa útoku si připravili tři zápalné láhve tak, že obviněný J. L., I. M. a V. C. nalili nejméně do tří čtvrtin skleněných láhví od alkoholických nápojů o obsahu nejméně 0,7 litrů benzín zn. Natural, do hrdel láhví vložili smotky tkaniny tak, že z ní vytvořili zápalné knoty, láhve, benzín i tkaninu předtím obstaral obviněný V. C. po domluvě s obviněnými D. V. a I. M., nasedli do automobilu, který poté řídil obviněný J. L., a přijeli k vytipovanému domu v ulici O.; v průběhu jízdy si mimo obviněného J. L. zamaskovali obličeje a nasadili rukavice a po příjezdu k domu z automobilu vystoupili obvinění D. V., I. M. a V. C. s připravenými zápalnými láhvemi, přistoupili k domu stojícímu podélně v blízkosti místní komunikace,

zapálili knoty láhví zapalovačem obstaraným obviněným J. L., každý z nich se postavil k jednomu ze čtyř oken, zápalné láhve s hořícími knoty vhodili do oken, takže došlo k rozbití láhví a rozhoření benzínu a k zapálení hořlavých látek v domě, a poté z místa odjeli připraveným automobilem. Tím způsobili v celém domě rychle se šířící požár a následné úplné vyhoření domu. Hořícím benzínem byla potřísněna nezletilá, která spala na váleňdě pod oknem, a utrpěla zranění bezprostředně ohrožující život, popáleniny II. až III. stupně na 77 % povrchu těla a popálení horních cest dýchacích, popáleniny byly lokalizované téměř na celém obličejí, na přední části hrudníku, v bederní krajině a v celém rozsahu dolních a horních končetin, na některých místech dosahovaly až IV. stupně, přičemž důsledky těchto zranění, jakož i zranění, jež byla způsobena též A. S. a P. K., byly v rozsudku soudu prvního stupně zevrubně popsány. Zbývajícím osobám, jež dům obývaly, a to dalším třem nezletilým dětem a manželům V. M. a V. M., žádná zranění způsobena nebyla. Obvinění si podle zjištění soudů noční dobu vytipovali, objekt a založení tří ohnisek požáru zvolili v úmyslu usmrtit osoby přítomné v domě, případně ztížit jejich záchranu. Zapálením domu způsobili škodu v částce nejméně 131.260,- Kč, dům musel být posléze demolován a další škodu způsobili shořením vybavení domu a osobních věcí poškozených.

Odvolací soud označil právní posouzení skutku jako pokus trestného činu vraždy podle § 219 odst. 1, odst. 2 písm. a), b), e), g) tr. zák. za správné, byť se neztotožnil s úvahou nalézacího soudu, že se obvinění činu dopustili v úmyslu přímém podle § 4 písm. a) tr. zák., a sám vyvodil, že se ho dopustili v úmyslu eventuálním podle § 4 písm. b) tr. zák.

Z textu dovolání všech obviněných se jasně podává, že námitkami směřujícími proti právnímu posouzení skutku zpochybňují především úmyslné zavinění a tedy úmysl usmrtit jiného.

Zjišťování zavinění je obtížnější a náročnější již proto, že předmětem dokazování je psychický vztah pachatele k následku (účinku) jeho jednání, který lze zpravidla dokazovat jen nepřímou z okolností, z nichž je možno podle zásad správného myšlení a uvažování usuzovat na vnitřní vztah pachatele k porušení zájmu chráněného trestním zákonem. U trestného činu vraždy musí být následek (účinek) zaviněn úmyslně (§ 4 tr. zák.). To znamená, že pachatel chtěl svým jednáním způsobit jinému smrt (úmysl přímý). Postačí však, že pachatel věděl o možnosti způsobení smrti, a pro případ, že takový následek nastane, byl s ním srozuměn (úmysl nepřímý, eventuální). Jak přímý, tak i nepřímý úmysl nelze v žádném případě jen předpokládat, nýbrž je nutno jej na základě zjištěných okolností prokázat. Pro obě formy úmyslného zavinění je pak společné to, že vůle ve formě chtění nebo srozumění vyjadřuje aktivní vztah pachatele ke způsobenému následku. Podle právní nauky (srov. například V. Solnař, *Základy trestní odpovědnosti*, Academia Praha 1972, str. 218) představová složka úmyslu zahrnuje představu rozhodných skutečností alespoň jako možných, volní složka vůle je vyvolat vlastním jednáním. Vůli je v tomto smyslu třeba rozumět i srozumění pachatele s následkem, neboť srozumění je v podstatě formou chtění (srov. V. Solnař, J. Fenyk, D. Císařová, *Základy trestní odpovědnosti*, podstatně přepracované a doplněné vydání, nakladatelství Orac, vydání první, 2003). I eventuální úmysl tedy vždy obsahuje prvek vůle.

Ve výše uvedených souvislostech je dále nutno zaměřit se na vztah případné lhostejnosti ke způsobení následku. Pokud jde o otázku, zda lhostejný vztah k následku lze považovat již za srozumění s následkem, v právní literatuře převládají názory, že skutečný vztah lhostejnosti k následku (tzv. pravá lhostejnost) nestačí k naplnění volní složky nepřímého úmyslu. Srozumění pachatele s následkem by bylo možno dovodit jen v těch případech, kde lhostejnost pachatele k tomu, zda následek nastane či nenastane, vyjadřuje jeho kladné stanovisko k oběma těmto možnostem (tzv. nepravá lhostejnost). Jedná se tedy o aktivní volní vztah k relevantnímu trestně právnímu následku (srov. například P. Šámal, F. Púry, S. Rizman, *Trestní zákon, Komentář*, 5. přepracované vydání 2003, C. H. BECK Praha, str. 48).

Jak je zřejmé z provedených důkazů - obvinění popřeli úmysl způsobit jiné osobě či jiným osobám

smrt. Úmysl způsobit uvedený následek je tedy třeba v takových případech, kdy ho pachatel útoku sám nedozná, zjišťovat na podkladě nepřímých důkazů. Na úmysl způsobit smrt pak lze usuzovat zejména z intenzity útoku, ze způsobu jeho provedení, z místa na těle poškozeného, kam útok směřoval, z pohnutky činu a též z okolností, za kterých k útoku došlo a jaké nebezpečí pro poškozeného reálně hrozilo (viz přiměřeně zejména rozhodnutí pléna bývalého Nejvyššího soudu publikované pod č. II/1965 Sb. rozh. tr., s. 230 a 231, č. 62/1973 a 41/1976 Sb. rozh. trest., shodně i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2003, sp. zn. 7 Tdo 686/2003 aj.). Pro posouzení jednání jako pokusu má význam rovněž zhodnocení toho, jaké okolnosti a důvody pachateli zabránily v dokonání určitého trestného činu [§ 31 odst. 2 písm. c) tr. zák.]. Všechny uvedené rozhodné skutečnosti přitom musí ve svém souhrnu vyjadřovat spolehlivý závěr, že úmyslné jednání pachatele bezprostředně směřovalo ke způsobení následku určitého trestného činu, který zůstal ve stadiu pokusu.

Při aplikaci těchto teoretických východisek na posuzovaný případ Nejvyšší soud dospěl k závěru, že soudy nepochybily, pokud zjištěné jednání obviněných právně kvalifikovaly jako pokus vraždy podle § 8 odst. 1, § 219 odst. 1, odst. 2 písm. a), b), e), g) tr. zák. Nejvyšší soud souhlasí s úvahami odvolacího soudu, na jejichž podkladě shledal, že jsou dány podmínky pro použití § 219 odst. 1 tr. zák., a to ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák. Souhlasí také s jeho argumentací, že se obvinění pokusu trestného činu vraždy dopustili v eventuálním úmyslu.

Předně je třeba konstatovat, že odvolací soud správně soustředil svoji pozornost k vyhodnocení okolností, za kterých k útoku obviněných došlo, k otázkám, jakou pohnutkou byli vedeni, co útoku předcházelo, jak byl útok proveden, jakého a především jak účinného prostředku bylo použito. Proto též akcentoval, že obvinění mezi sebou v automobilu v průběhu jízdy na místo činu opakovaně hovořili o tom, že „jedou na cikány“, při útoku na dům, o němž museli vědět, že je obydlen, použili tři zápalné láhve naplněné benzinem coby vysoce hořlavou látkou, které pak vhodili do tří ze čtyř oken domu, čímž způsobili masivní požár, který jen vlivem okolností na jejich vůli nezávislých nedosáhl tak ničivých účinků, jakých by mohl, přičemž obvinění podle něj projevili naprostou lhostejnost k možnému následku v podobě usmrcení osob v domě žijících. Počet zápalných lahví, noční doba, která byla zvolena k útoku, i prokázané zjištění, že obvinění věděli o tom, že dům je obýván, nemohly vést k jinému závěru, než že obvinění byli srozuměni s tím, že osoby dům obývající mohou zemřít (strany 58, 59 rozsudku).

Jak zdůraznil i státní zástupce, významné je, že obvinění neútočili zápalnými láhvemi na náhodný objekt, nýbrž naopak na dům předem vytipovaný a specifický v tom, že byl obydlen romskou rodinou s malými dětmi. Tuto skutečnost musel vědět přinejmenším obviněný J. L., vybavený dobrou znalostí místních poměrů. Nelze přesně specifikovat, do jaké míry podrobně o obyvatelích domu informoval spoluobviněné, ale ti všichni s vědomím, že „jdou na cikány“, tedy že budou útočit proti romským obyvatelům domu, který již v průběhu jízdy viděli, bez váhání akceptovali volbu obviněného J. L. V rámci obecného povědomí každého dospělého občana je, že romské rodiny obývající dům jsou početné a zpravidla sestávají i z několika malých dětí. Z důkazů nevyplývalo, že by se kterýkoli z obviněných blíž zajímal o obyvatele domu a o jejich osud v případě masivního útoku třemi zápalnými láhvemi, ačkoliv všichni se na jejich výrobě aktivně účastnili a věděli o jejich počtu. Nelze přijmout tvrzení obviněného J. L., že do oné chvíle neměli se zápalnými láhvemi a jejich účinky žádné zkušenosti. Počet lahví, jakož i povaha jejich náplně - silně hořlavý benzin ve spojení s dalšími zjištěními o době útoku, maskování útočnicků i nečekanosti a rychlosti, s jakou byl čin proveden, svědčí o tom, že chtěli útokem dosáhnout účinků co nejrazantnějších. Vzhledem k noční době, zvoleným zápalným prostředkům a jejich znásobením při současném útoku do tří oken ze čtyř museli být všichni obvinění bez výjimky srozuměni s tím, že takové jednání může skončit nejen požárem domu, ale i úmrtím některého z jeho obyvatel, přičemž toto srozumění se muselo vztahovat i na okolnosti úmrtí člověka při požáru vyvolaném silně hořlavými a explozivními zápalnými prostředky.

Čas krátce před půlnocí, který obvinění zvolili pro svůj překvapivý útok, se totiž vyznačuje tím, že převážná část obyvatel spí a je obtížné zorientovat se a lucidně reagovat i pro případ, že by se v důsledku zcela nečekaného útoku probudili. Obvinění bezprostředně po činu rychle nastoupili do k jízdy připraveného automobilu a odjeli, aniž by se zajímali o osud lidí v domě žijících. Zcela lhostejný vztah všech obviněných k obyvatelům napadené nemovitosti, s nimiž nikdy neměli žádný konflikt a ani je osobně neznali, svědčí o naprosté bezcitnosti, ale také o srozumění s všemožnými následky činu včetně úmrtí osob zdržujících se v domě. Že k takovému následku nedošlo, bylo jen otázkou náhody a bdělosti svědkyně V. M. Za takových okolností nelze jinak než ve vztahu ke všem obviněným konstatovat srozumění s možným následkem smrti obyvatel domu. Takovému závěru nebrání ani okolnost, že obvinění neútočili zápalnými láhvemi přímo proti konkrétním osobám, ale primárně na dům, který jimi byl obýván. Není vyloučeno, aby předmětný útok vykazující svou povahou všechny znaky tzv. vražedného útoku směřoval proti osobám, jež nejsou přímo a individuálně určeny.

Proto je třeba námitku zpochybňující úmyslné zavinění, byť v eventuálním úmyslu, kterou uplatnili všichni obvinění, odmítnout. Obvinění se dopustili jednání, jež bezprostředně směřovalo k úmyslnému usmrcení jiného, byli srozuměni se způsobením smrti poškozeným v tom smyslu, že byli s tímto následkem v době útoku smířeni. Je třeba připustit, že z hlediska zavinění jsou odpovídající zjištění v popisu skutku v tzv. skutkové větě výroku o vině soudu prvního stupně koncipována spíše tak, že evokují závěr o spáchání činu v úmyslu přímém, nicméně nutno současně dodat, že slovní spojení „v úmyslu usmrtit obyvatele domu“ či „v úmyslu usmrtit osoby přítomné v domě, případně ztížit jejich záchranu“ nejsou v daných souvislostech natolik určitá, aby vylučovala právní závěr o eventuálním úmyslu. Proto odvolací soud zásadně nepochybil, ponechal-li skutková zjištění beze změny i při změně závěrů o formě zavinění z přímého úmyslu na eventuální úmysl, třebaže si lze jistě představit skutková zjištění, která by eventuální úmysl trestného činu vraždy vystihovala přiléhavěji.

Obviněný I. M. měl za to, že nejen nalézací soud, ale ani odvolací soud se s otázkou subjektivní stránky důsledně nevypořádal, protože nevzal v úvahu všechny významné okolnosti. Zdůraznil, že se k jednání doznal již v přípravném řízení, napomáhal k objasňování věci, jako jediný byl schopen hlubší sebereflexe a hlubšího kritického pohledu na své jednání. Nesouhlasil ale s průběhem skutkového děje, jak je popsán ve skutkové větě, popíral jakýkoliv úmysl způsobit poškozeným smrt, resp. ztížit jejich případnou záchranu, zpochybňoval i zjištění o několik týdnů trvajícím plánování, vědomosti o poměrech obyvatel předmětného domu, což mohlo být známo obviněnému J. L., ale nemusel o tom vědět on, a také polemizoval se zjištěním o pohnutce činu. Je zjevné, že ačkoliv obviněný zpochybnil správnost a úplnost úvah odvolacího soudu o subjektivní stránce trestného činu a existenci eventuálního úmyslu, ve skutečnosti svůj nesouhlas vystavil na polemice se skutkovými zjištěními, jejichž správnost již v jiných souvislostech nebyla dovolacím soudem nijak zpochybněna. Míra jeho účasti byla i z hlediska jeho vnitřního vztahu k následku posouzena přiléhavě; jakkoliv obviněný ex post osvědčil určitou sebereflexi, nelze polemizovat s tím, že do příprav i vlastní realizace žhářského útoku se aktivně zapojil a sám též vhodil jednu ze zápalných lahví do okna vytipovaného domu, přičemž od realizace předem pojatého záměru neustoupil, ač tak nepochybně mohl učinit.

Akceptovat nelze ani tvrzení obviněného V. C., že v jeho případě šlo o učebnicový případ tzv. negativního skutkového omylu, čímž je vyloučena jeho trestní odpovědnost za úmyslný trestný čin. Negativní skutkový omyl je skutečně postaven na zásadě, že kdo při spáchání činu nezná ani nepředpokládá jako možnou skutkovou okolnost, která je znakem trestného činu, nejedná úmyslně. Obviněný vyvozoval, že se nemohl dopustit úmyslného trestného činu proto, že nikdy neplánoval a nechtěl kohokoliv úmyslně zranit, natož pak usmrtit. Svými výhradami, jejichž prostřednictvím usiloval o to, aby byl uznán vinným nedbalostním trestným činem (který ale nekonkretizoval), v podstatě zpochybňoval správnost skutkových zjištění soudů. Bylo však již řečeno, že skutková zjištění

soudů jsou správná a jen odlišné hodnocení míry zavinění dovolatele spojené s jeho participací na plánování a konkrétní účastí na útoku nemá vliv na správnost závěru o úmyslném zavinění ve vztahu k bezprostředně hrozícímu následku (účinku) smrti jiného.

Obviněný V. C. ve shodě s námitkami obsaženými v odvolání také upozorňoval na rozpor mezi zjištěními obsaženými v tzv. skutkové větě výroku rozsudku a odůvodnění rozhodnutí soudů; zatímco podle výroku rozsudku byl uznán vinným mimo jiné naplánováním žhářského útoku, podle odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně on sám akci neplánoval a objekt nevytipoval, což mělo být zohledněno jak při úvahách o subjektivní stránce trestného činu, tak ve výroku o trestu. Je pravdou, že v tzv. skutkové větě je uvedeno bez bližší specifikace, že obvinění se činu dopustili „po předchozím plánování“ (není zde uvedeno, že by se obviněný V. C. účastnil i tipování objektu); v odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně je však míra zavinění obviněného konkretizována tak, že byl spoluobviněnými D. V. a I. M. kontaktován, aby se akce zúčastnil, akci ale neplánoval. Z uvedeného však neplyne, že závěry soudu jsou vzájemně kontrární. Jak poznamenal i státní zástupce, formulaci „po předchozím plánování“ nelze chápat doslovně tak, že všichni obvinění se na dlouhodobějším plánování podíleli rovnou měrou, vyjádření odlišné míry účasti jednotlivých spoluobviněných je ale ve výroku o vině stěžejní postihnutelné a z hlediska závěru o společném jednání a právním závěru o spolupachatelství to ani není nezbytně nutné. Bylo totiž zjištěno, že i když byl obviněný k účasti na akci vyzván spoluobviněnými až v den jejího uskutečnění, podílel se na její přípravě obstaráním lahví, benzínu a tkaniny na knoty, byl přítomen dohodě o konkrétním provedení útoku v průběhu jízdy automobilem na místo činu, aktivně se podílel na výrobě zápalných lahví, čímž také průběh akce předem zajišťoval, a konečně i on sám vhodil jednu ze zápalných lahví dovnitř domu. Je tedy zřejmé, že správně byla menší míra jeho účasti, nebyl-li účasten plánování akce dříve, vyhodnocena v rámci ukládání trestu.

Námítka obviněného J. L. koncentrující se ke zpochybnění úmyslu usmrtit jiného směřovala k jeho úsudku, že jednání mělo být právně kvalifikováno jako trestný čin obecného ohrožení podle § 179 odst. 1 tr. zák. Měl za to, že právě pro absenci úmyslu usmrtit jiného nelze jeho chování subsumovat ani pod pokus trestného činu obecného ohrožení podle § 179 odst. 1, odst. 3 písm. a) tr. zák., jak uváděl odvolací soud. Tvrdil, že nepřímý úmysl na jeho straně nesměřoval ke vzniku poruchy, ale pouze ke vzniku ohrožení. Zdůrazňoval, že ze žádného provedeného důkazu nelze dovodit jeho aktivní volní vztah ke vzniku poruchy ve formě usmrcení jiného, což dokládá tím, že útočníci neútočili přímo proti tělesné integritě poškozených, ale útočili na objekt, a že se nejednalo o takový způsob útoku, který z obecného pohledu obvykle vede k usmrcení jiného. Vyvozoval, že útočníci nejednali v úmyslu usmrtit jiného, ale pouze v úmyslu ohrožovacím, když usmrcení osob v napadeném objektu se v době útoku nejevilo jako možné či pravděpodobné. Vyjádřil přesvědčení, že pojem „vydat lidi v nebezpečí smrti“ je třeba vykládat jako pojem, který je v porovnání s pokusem vraždy nejen krytý jinou volní složkou úmyslu (ohrožit a porušit), ale na pomyslné stupnici je taktéž více vzdálen od vzniku následku, resp. dává na rozdíl od pokusu, jenž je cílen přesně k dokonání daného následku, možnost, že k tomuto následku vůbec nedojde, neboť je zde pouze nebezpečí.

K uvedeným výhradám je třeba znovu opakovat, že závěru o naplnění eventuálního úmyslu usmrtit jiného nebrání ani okolnost, že obvinění neútočili zápalnými láhvemi přímo proti konkrétním osobám, ale primárně na dům, který obývaly. Rozhodně je třeba odmítnout názor obviněného, že útočníci nejednali v úmyslu usmrtit jiného, ale pouze v úmyslu ohrožovacím, jelikož usmrcení osob v napadeném objektu se nejevilo jako možné či pravděpodobné. Dovolací soud již vyložil a přiklonil se tak k úvahám odvolacího soudu, že obvinění naopak se zřetelem na dobu a především povahu útoku – nikoliv jednou, ale třemi zápalnými láhvemi na Romy obývaný menší dům, poněkud zanedbaného vzhledu, u něhož nebylo možno očekávat vybavení jakýmkoliv protipožárními prvky – museli být nejméně srozuměni s následkem v podobě usmrcení jeho obyvatel. Námitka, že se v době útoku usmrcení nejevilo jako možné či pravděpodobné, nemůže obstát. K zabránění takového následku

obvinění přece nic nepodnikli, nestarali se o lidi, kteří v domě byli, masivní útok provedli nečekaně a rychle, aby ztížili jakoukoliv možnost účinné záchranné akce.

S ohledem na část námitek obviněných J. L. a též D. V. stranou pozornosti dovolacího soudu nemohla zůstat ani otázka vzájemného vztahu trestných činů vraždy podle § 219 tr. zák. a obecného ohrožení podle § 179 tr. zák.

Trestného činu obecného ohrožení podle § 179 odst. 1 tr. zák. se (mimo jiné) dopustí, kdo úmyslně vydá lidi v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví nebo cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu tím, že způsobí požár nebo povodeň nebo škodlivý účinek výbušnin, plynu, elektřiny nebo jiných podobně nebezpečných látek nebo sil nebo se dopustí jiného podobného nebezpečného jednání (obecné nebezpečí). Podle § 179 odst. 3 písm. a) tr. zák. se tohoto trestného činu dopustí, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 úmyslně smrt.

Objektem trestného činu obecného ohrožení je zájem na ochraně života nebo zdraví lidí anebo zájem na ochraně cizího majetku. Objektivní stránka je představována mimo jiné i takovým jednáním pachatele, jež spočívá ve způsobení obecného nebezpečí. Jde o trestný čin ohrožovací a z hlediska zavinění pachatele o trestný čin úmyslný.

Obecné nebezpečí je takový stav, při němž nastává větší či menší pravděpodobnost vzniku vážné poruchy, která pro svou povahu, rozsah a intenzitu znamená nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví více osob nebo nebezpečí škody velkého rozsahu (srov. přiměřeně rozhodnutí č. 3/1963, 10/1965 Sb. rozh. tr.). Vznik obecně nebezpečného jednání předpokládá jednak obecně nebezpečné jednání pachatele příkladmo uvedené v odstavci 1, jednak následky, spočívající v ohrožení chráněných zájmů v rozsahu a intenzitě vyžadované v odstavci 1. Obecně nebezpečným následkem je vydání lidí (většího počtu) v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví nebo vydání cizího majetku v nebezpečí škody velkého rozsahu. Vydáním lidí v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví ve smyslu znaků trestného činu obecného ohrožení se rozumí takové ohrožení nejméně sedmi osob (k tomu rozhodnutí č. [39/1982](#) Sb. rozh. tr.).

Odvolací soud zcela případně vyloučil možnost vzniku škody velkého rozsahu na cizím majetku, ale vyloučil také možnost, že obvinění úmyslně vydali v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví alespoň sedm lidí. Akcentoval, že pro takový případ musí být prokázána „povědomost“ pachatele o tom, že v objektu, který napadá, například založením požáru, je v době útoku přítomno minimálně sedm osob, což v konkrétním případě nebylo možno doložit. Podle názoru odvolacího soudu z žádného opatřeného důkazu nelze zjistit, že by obvinění, ať již v době příprav útoku či nejpozději bezprostředně před vhozením zápalných lahví, „měli povědomost či dokonce věděli o tom, že dům je obýván osmi osobami“. Vedle tohoto podle odvolacího soudu základního důvodu, proč nebylo možné jednání obviněných kvalifikovat jako trestný čin obecného ohrožení podle § 179 odst. 1 tr. zák., jen na okraj upozornil, že i kdyby bylo možné hypoteticky jednání obviněných podřadit pod toto zákonné ustanovení, žádné zlepšení jejich postavení by to nepřineslo, jelikož v odstavci 3 písm. a) tohoto ustanovení, jehož znaky naplní, kdo způsobí činem uvedeným v odstavci 1 úmyslně smrt, je zcela shodná trestní sazba včetně možnosti uložit výjimečný trest jako u trestného činu vraždy podle § 219 odst. 2 tr. zák., jímž byli uznáni vinnými (strany 63, 64 rozsudku).

K úvahám odvolacího soudu lze podotknout, že se přece jen poněkud neurčitě vymezil k otázce znalosti počtu osob v domě, který byl napaden útokem obviněných. Zcela v souladu s výsledky dokazování vyloučil možnost, že by obvinění, a to bezvýjimečně, věděli o tom, že dům je obýván nejméně sedmi osobami, čímž odmítl naplnění úmyslu přímého ve vztahu k tomuto zákonnému znaku. Stejně přesvědčivě se ale nevypořádal s možností eventuálního úmyslu, když nejasně hovoří o „povědomí“ obviněných o počtu osob. Do určité míry lze souhlasit s výhradou obviněného J. L., že takový závěr soudu nevyznívá logicky v konfrontaci s jeho zjištěním, že předmětnou akci plánoval

několik měsíců, že místní poměry dobře znal a že věděl, že předmětný dům je obýván početnou romskou rodinou. Ani tato neujasněnost ale nemůže mít žádný vliv na správnost právního posouzení skutku obviněných.

Podle dovolacího soudu ale v konkrétní situaci nepřichází v úvahu právní posouzení jednání obviněných jen jako trestného činu obecného ohrožení podle § 179 tr. zák. za žádných okolností.

V daných souvislostech se i vzhledem k výše řečenému nutno zastavit u otázky vztahu mezi trestným činem vraždy podle § 219 odst. 1, 2 tr. zák. a trestným činem obecného ohrožení podle § 179 odst. 1, odst. 3 písm. a) tr. zák.

Dřívější praxe soudů byla založena na právním názoru, že jestliže pachatel úmyslně vydá lidi v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví v úmyslu usmrtit jiného, tedy úmyslně vyvolá obecné nebezpečí za okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby podle § 179 odst. 3 písm. a) tr. zák. zaviněné úmyslně, dopustí se trestného činu obecného ohrožení podle § 179 odst. 1, odst. 3 písm. a) tr. zák., a nikoli trestného činu vraždy podle § 219 tr. zák. Na vzájemný vztah těchto trestných činů bylo nahlíženo tak, že trestný čin obecného ohrožení podle § 179 odst. 1, odst. 3 písm. a) tr. zák. je vůči trestnému činu vraždy podle § 219 tr. zák. ve vztahu speciality, a jednočinný souběh uvedených trestných činů je tedy vyloučen. Tento závěr byl podporován především úvahou, že trestní sazba uvedená v ustanovení § 179 odst. 3 tr. zák. je přísnější než trestní sazba stanovená na trestný čin vraždy, a že tedy trestný čin obecného ohrožení podle § 179 odst. 1, odst. 3 písm. a) tr. zák. je v případě úmyslného usmrcení jiného ve vztahu speciality vůči trestnému činu vraždy podle § 219 tr. zák. (k tomu rozhodnutí č. [43/1974](#) Sb. rozh. tr., přiměřeně také č. [44/1984](#) Sb. rozh. tr.).

Tato rozhodnutí byla ovšem uveřejněna za jiných společenských poměrů a za odlišné pozitivně právní úpravy, v době, kdy pachatele trestného činu obecného ohrožení podle § 179 odst. 1, odst. 3 písm. a) tr. zák. bylo možné potrestat trestem odnětí svobody na dvanáct až patnáct let nebo trestem smrti, zatímco pachatele trestného činu vraždy podle § 219 tr. zák., aniž by existovala jeho kvalifikovaná skutková podstata, trestem odnětí svobody na deset až patnáct let nebo trestem smrti. Pachatele trestného činu obecného ohrožení podle § 179 odst. 1, odst. 3 písm. a) tr. zák. účinného v době spáchání činu bylo možné potrestat trestem odnětí svobody na dvanáct až patnáct let nebo výjimečným trestem a zcela shodně je stanovena sankce i pro pachatele trestného činu vraždy podle § 219 odst. 2 tr. zák. Výše uvedenému právnímu závěru nelze ani nyní oponovat, jde-li o vztah mezi trestným činem obecného ohrožení podle § 179 odst. 1, odst. 3 písm. a) tr. zák. a trestným činem vraždy podle § 219 odst. 1 tr. zák. Významná je ale skutečnost, že kvalifikovaná skutková podstata trestného činu vraždy podle § 219 odst. 2 tr. zák. v alternativách uvedených pod písmeny a), b), e) a konečně i g) obsahuje takové okolnosti charakterizující následek, způsob provedení činu a jeho pohnutku, že nebyl-li by skutek posouzen právě podle tohoto ustanovení a byl by kvalifikován jen podle § 179 odst. 3 písm. a) tr. zák. (pro jehož naplnění postačí, aby úmysl pachatele obecně nebezpečného jednání směřoval k usmrcení i jen jedné osoby), nebyla by důsledně vystihnuta jeho podstata. Ještě významněji se rozdíl mezi těmito trestnými činy zjevuje v úpravě obsažené v trestním zákoníku, který svoji prioritu v podobě ochrany života vyjádřil u zločinu vraždy podle § 140 odst. 3 tr. zákoníku (srovnatelný s § 219 odst. 2 tr. zák.) rozmezím trestní sazby odnětí svobody na patnáct až dvacet let nebo výjimečným trestem, zatímco u zločinu obecného ohrožení podle § 272 odst. 3 tr. zákoníku (obdobu § 179 odst. 3 tr. zák.) je stanovena trestní sazba odnětí svobody na dvanáct až dvacet let a taktéž možnost uložení výjimečného trestu, z čehož vyplývá, že trestní sazba zločinu vraždy podle § 140 odst. 3 tr. zákoníku je přísnější než trestní sazba § 272 odst. 3 tr. zákoníku a tím spíše se zužuje prostor pro úvahy o specialitě tohoto ustanovení vůči ustanovení § 140 odst. 3 tr. zákoníku.

Jinými slovy dovolací soud tedy konstatuje, že jestliže pachatel úmyslně vydá lidi v nebezpečí smrti a takovým činem úmyslně způsobí smrt, a to za současného naplnění některé z okolností podmiňujících

použití vyšší trestní sazby uvedených v ustanovení § 219 odst. 2 písm. a) až h) tr. zák., není vyloučeno posoudit jeho jednání jednak jako trestný čin obecného ohrožení podle § 179 odst. 1 tr. zák., a jednak jako trestný čin vraždy podle § 219 odst. 1, odst. 2 tr. zák., protože jen tak bude přiléhavě vystihnuta skutečná povaha a závažnost jeho činu. Tento právní závěr není vyloučen ani vzájemných vztahem obou zmiňovaných ustanovení, poněvadž zájmy, jimž poskytují ochranu, nejsou zcela identické. Pro úplnost je třeba dodat, že uvedený právní názor se v konkrétní věci již prosadit nemůže, jelikož tomu brání zákaz reformationis in peius.

Názor obviněného J. L., že skutek měl být posouzen pro absenci úmyslu usmrtit pouze jako trestný čin obecného ohrožení podle § 179 odst. 1 tr. zák., stejně jako úvaha obviněného D. V., že by měl být (v případě, že mu bude prokázána vina) posuzován „v intencích ustanovení § 224 a 179 tr. zák.“, jsou i proto nesprávné.

Ačkoliv námitky obviněných explicitně nesměřovaly proti naplnění znaků kvalifikované skutkové podstaty trestného činu vraždy, jež jsou uvedeny v odst. 2 pod písmeny a), b), e) a g) tr. zák., je třeba i jim, byť ve stručnosti, věnovat pozornost. Odvolací soud správně upozornil, že ve vztahu k okolnostem podmiňujícím použití vyšší trestní sazby platí z hlediska zavinění zásada vyjádřená v ustanovení § 6 tr. zák., podle níž se k okolnosti, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby, přihlédne a) jde-li o těžší následek, i tehdy, zavinil-li jej pachatel z nedbalosti, vyjímaje případy, že tento zákon vyžaduje i zde zavinění úmyslné, b) jde-li o jinou skutečnost, i tehdy, jestliže o ní pachatel nevěděl, ač o ní vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl, vyjímaje případy, kdy tento zákon vyžaduje, aby o ní pachatel věděl.

Jako okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby byla v posuzovaném případě označena okolnost, že čin byl spáchán na více osobách, zvláště surovým a trýznivým způsobem, na osobách mladších než patnáct let a na jiném pro příslušnost k etnické skupině. Soud druhého stupně v odůvodnění napadeného rozsudku (strana 60) přesvědčivě vysvětlil, jakými úvahami byl veden, pokud shledal rozsudek soudu prvního stupně správným, byla-li užitá okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby spočívající ve spáchání činu na více osobách, na osobách mladších než patnáct let, a dovolací soud na odůvodnění jeho rozhodnutí odkazuje. Žádné výhrady nelze mít ani proti závěrům, jimiž odvolací soud zdůvodnil existenci zákonného znaku spojeného se spácháním činu „trýznivým způsobem“; správně akcentoval závěry znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví soudního lékařství MUDr. I. D., Ph.D., podle nichž jsou popáleniny chápány jako jedny z nejvíce bolestivých zranění a že nezletilá poškozená byla vystavena bolestem na hranici snesitelnosti, které trvaly poměrně dlouhou dobu. Totéž ale nelze konstatovat též ve vztahu ke znaku spočívajícímu v tom, že čin byl spáchán „zvláště surovým způsobem“. Spácháním trestného činu vraždy zvláště surovým způsobem se rozumí vražedný útok s extrémně vysokou mírou brutality, která se podstatně vymyká z rámce běžného u většiny trestných činů tohoto druhu, když je třeba přihlédnout k tomu, že spáchání trestného činu vraždy v sobě nutně obsahuje určité prvky surovosti. Podle praxe soudů to typicky bude takový způsob útoku, který je spojen s ubíjením oběti a nápadnější devastací jejího těla (k tomu např. rozhodnutí č. 58/1954, 1/1993 Sb. rozh. tr.). Tento znak představuje především okolnosti, které charakterizují použité násilí z hlediska vnějšího, zatímco znak „zvláště trýznivý způsob“ představuje okolnosti spíše subjektivní povahy charakterizující prožitky poškozeného, přičemž oba tyto znaky mohou, ale nemusí být naplněny současně. Jinými slovy, že byl čin spáchán zvláště trýznivým způsobem, ještě samo o sobě neznamená, že byl spáchán také zvláště surovým způsobem. Ani jeden ze soudů nevyložil, proč byl útok obviněných spočívající ve vhození zápalných lahví pokládán za čin provedený zvláště surovým způsobem, a stěžlí lze dát na takto položenou otázku uspokojivou odpověď. Je ale zjevné, že ani tento nedostatek se správnosti právního posouzení skutku, a to i podle § 219 odst. 2 písm. b) tr. zák. (zvláště trýznivý způsob je nepochybně dán), nijak relevantně nemůže dotknout.

Velmi podrobně se soud druhého stupně věnoval též otázce spojené se spácháním činu na jiném pro

příslušnost k etnické skupině (strany 60, 61 rozsudku) a ani zde dovolací soud v podstatě již nemůže jeho závěry nijak významně doplnit. Pouze dodává, že pro naplnění této zvlášť přitěžující okolnosti z hlediska zavinění postačí, že obviněný zná skutkové okolnosti, ze kterých vyvozuje, že jeho útok směřuje proti jinému právě pro jeho příslušnost k etnické skupině, v tomto případě konkrétně proti Romům. Soudy správně zjišťovaly a zjistily, že prvotním impulsem k útoku obviněných na napadený dům bylo jejich přesvědčení, že dům je obýván Romy, vůči nimž měli nepřátelské postoje. Obvinění jednali z této pohnutky v přímém úmyslu, což ale nevylučuje, aby následek, resp. účinek (smrt člověka) byl či mohl být způsoben v eventuálním úmyslu, když s možností způsobení tohoto následku obvinění mohli být jen srozuměni, jak uzavřel odvolací soud.

Odvolací soud rovněž správně uvedl, že všechny z vyjmenovaných okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby jsou natolik závažné, že podstatně zvyšují stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost, čímž je splněn i materiální předpoklad pro jejich aplikaci obsažený v ustanovení § 88 odst. 1 tr. zák. Žádných výhrad nelze mít ani proti jeho úvahám o časové působnosti trestního zákona; závěr, že z hlediska posuzování trestnosti činu je příznivější jeho posouzení podle zákona účinného v době jeho spáchání, a nikoliv zákon pozdější – tedy zákon č. [40/2009](#) Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, je zcela správný.

K nesprávnému hmotně právnímu posouzení ve vztahu k výroku o trestu

Obviněný V. C. dále vytýkal, že nebyly splněny zákonné podmínky pro aplikaci ustanovení § 29 odst. 1 tr. zák. a tedy uložení výjimečného trestu odnětí svobody. Ani s touto částí dovolacích výhrad obviněného nelze souhlasit.

Podle § 29 odst. 1 tr. zák. se výjimečným trestem rozumí jednak trest odnětí svobody nad patnáct až do dvaceti pěti let, jednak trest odnětí svobody na doživotí. Výjimečný trest odnětí svobody nad patnáct až do dvaceti pěti let, o který se v tomto případě jedná, může soud uložit pouze za trestný čin, u něhož to zákon ve zvláštní části dovoluje (§ 29 odst. 1 věta druhá tr. zák.), a pouze tehdy, jestliže stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost je velmi vysoký nebo možnost nápravy pachatele je obzvláště ztížena (§ 29 odst. 2 tr. zák.). Pro uložení tohoto výjimečného trestu postačí splnění alespoň jedné z alternativně stanovených podmínek.

Především není pochyb o tom, že obviněným bylo možno uložit výjimečný trest odnětí svobody nad patnáct až do dvaceti pěti let, poněvadž pachatele trestného činu vraždy podle § 219 odst. 1, odst. 2 písm. a), b), e), g) tr. zák. lze podle § 219 odst. 2 tr. zák. potrestat odnětím svobody na dvanáct až patnáct let nebo výjimečným trestem. Námitky, jež byly uplatněny v dovolání obviněného V. C., jsou v podstatě shodné s těmi, jež byly obsaženy i v jeho odvolání, a odvolací soud se s nimi náležitě vypořádal a přesvědčivě odůvodnil uložení výjimečného trestu odkazem na alternativu, že stupeň nebezpečnosti spáchaného trestného činu pro společnost je velmi vysoký.

Odvolací soud zevrubně vyložil, jakými úvahami byl veden, když shledal, že jednání obviněných dosahuje jak z hlediska typové, tak konkrétní nebezpečnosti pro společnost velmi vysokého stupně. Za nejzávažnější moment, který výrazně zvyšuje stupeň nebezpečnosti činu pro společnost, označil jeho pohnutku. Připomněl, že výsledky dokazování bylo zjištěno, že obvinění dlouhodobě tíhnou k ideologii pravicového extremismu a neonacismu, mají výrazně kritický vztah k jiným etnikům. Jediným motivem útoku na obyvatele domu, jež obvinění osobně vůbec neznali, nikdy se s nimi nedostali do kontaktu či konfliktu, byla skutečnost, že poškození přináleželi k odlišnému, v tomto případě romskému etniku. Odvolací soud akcentoval, že stát nemůže zůstat lhostejný a být liberální vůči trestným činům, u nichž je pohnutkou etnická odlišnost napadených, a nebezpečí takových útoků je třeba čelit a zabránit jim všemi dostupnými prostředky. Kritérium velmi vysokého stupně nebezpečnosti činu pro společnost je podle odvolacího soudu splněno i se zřetelem na okolnost, že obvinění svým jednáním naplnili více okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby, a stranou

jeho pozornosti nemohl zůstat ani následek jejich činu. V této souvislosti připomněl, že v příčinné souvislosti s jednáním obviněných utrpěla nezletilá poškozená zranění takového charakteru, která zásadním způsobem snižují do budoucna kvalitu jejího života. Jedná se jednak o dalekosáhlé následky na fyzickém zdraví poškozené, ale přehlédnout nelze ani následky na jejím psychickém zdraví a také následky, které lze důvodně očekávat do budoucna v souvislosti s tím, jak si nezletilá s rozvojem svých rozumových schopností bude stále více uvědomovat své postižení znamenající v konečném důsledku poměrně výraznou odlišnost (především fyzickou) od ostatní populace. Tyto zásadní momenty vedly k nutnosti uložit všem obviněným výjimečné tresty odnětí svobody. Jde-li o obviněného V. C., zjištěná „jistá vyšší míra sebereflexe a kritičnosti vůči vlastnímu jednání“, jakož i skutečnost, že on sám objekt nevytipoval a nepodílel se na plánování akce stejně aktivně jako zbývající obvinění, byly toliko důvodem pro uložení mírnějšího výjimečného trestu, než tomu bylo u obviněných D. V. a J. L. (strany 67, 68 napadeného rozsudku, též strana 68 rozsudku soudu prvního stupně).

Nejvyšší soud argumenty odvolacího soudu zcela sdílí. Z povahy věci plyne, že na velmi vysoký stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost lze usuzovat především ze souhrnu objektivních okolností (zejména z významu konkrétního dotčeného zájmu chráněného zákonem, ze způsobu provedení činu a jeho následků, z okolností jeho spáchání) a ze subjektivní stránky (zejména z formy a míry zavinění pachatele, jeho pohnutky). Na tyto potřebné aspekty odvolací soud svoji pozornost soustředil a výstižně poukázal právě na ty okolnosti, které byly pro hodnocení stupně nebezpečnosti činu obviněného pro společnost rozhodující a které opodstatňují hodnocení, že okolnosti případu se natolik vymykají obdobným případům trestných činů vraždy, že podstatným způsobem zvyšují stupeň nebezpečnosti činu obviněného pro společnost na velmi vysoký. Odvolací soud měl na zřeteli, že již samotný okruh skutkových podstat, které dovolují uložení výjimečného trestu, je stanoven tak, že je lze označit za trestné činy, jejichž typová společenská nebezpečnost (resp. společenská škodlivost) dosahuje vysokého stupně. Uložení výjimečného trestu jako přísnější alternativy ke kratšímu trestu odnětí svobody do patnácti let proto má oporu ve velmi vysokém stupni společenské nebezpečnosti pouze tehdy, jedná-li s ohledem na všechny rozhodné okolnosti určující tento stupeň o podstatně závažnější případ naplnění příslušné skutkové podstaty, než jaký postačuje pro uložení alternativního trestu odnětí svobody do patnácti let. Odvolací soud správně připomněl nejen fakt, že obviněný (stejně jako zbývající spoluobvinění) naplnil znaky hned několika zvláště přitěžujících okolností, přičemž tou zvláště přitěžující okolností, která činí konkrétní nebezpečnost činu všech obviněných velmi vysokou (a nikoliv jen vysokou) je právě pohnutka. Obvinění záměrně zaútočili na obydlí jen proto, že jej obývali Romové, jež osobně neznali, nikdy je neviděli, nic o nich nevěděli, neměli s nimi žádný konflikt, a to jen a právě proto, že jsou Romové, tedy občané jiné etnické skupiny. Vůči takovým útokům hrubě kolidujícím s principy demokratické společnosti a státu založeného na ochraně lidských práv (čl. 1, čl. 3 a čl. 24 Listiny) stát nemůže zůstat lhostejný či benevolentní, musí dát zřetelně najevo svůj odpor vůči nim a musí využít všech dostupných prostředků, jak jim čelit. Zavrženíhodnost a z ní plynoucí velmi vysoký stupeň společenské škodlivosti takových činů musí nalézt svého odrazu ve výměře trestu. V konkrétním případě nelze pominout ani způsob provedení činu, zákeřný a zbabělý žhářský útok na dům v noční dobu, který zničil „domov“ napadené rodiny nejen v materiálním, ale i ideálním smyslu tohoto slova, neodčinitelný následek na zdraví a budoucnosti poškozené nezletilé, ale zprostředkovaně i celé její rodiny, zejména její matky, na níž je silně závislá a na její pomoc a péči odkázaná. Podmínky ustanovení § 29 odst. 1 tr. zák. pro uložení výjimečného trestu, byť v posuzovaném případě nedošlo k usmrcení žádné osoby a čin zůstal ve stadiu ukončeného pokusu, tak byly u všech obviněných splněny.

Pakliže byl obviněnému V. C. uložen výjimečný trest odnětí svobody, stalo se tak za splnění všech zákonných předpokladů uvedených v ustanovení § 29 odst. 1 tr. zák. Není na dovolacím soudu, aby také posuzoval, zda a do jaké míry je trest odnětí svobody ve výměře dvaceti let proporcionální ve

vztahu k výjimečným trestům uloženým zbývajícím obviněným, jelikož pochybení spočívající v nesprávné výměře uloženého trestu, zejména nesprávné vyhodnocení kritérií uvedených v § 31 až § 34 tr. zák. a v důsledku toho uložení nepřiměřeného přísného trestu nelze v dovolání vytýkat prostřednictvím tohoto ani jiného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 tr. ř. (k tomu viz č. [22/2003](#) Sb. rozh. tr.). K již učiněným úvahám soudů lze jen dodat, že obviněný V. C. mohl kdykoliv společnost spoluobviněných, pokud by s jejich záměrem nesouhlasil, opustit, což ale neučinil a naopak se do již naplánované akce i po získání informací, které ji dostatečně charakterizovaly jak o do vlastního předmětu útoku i způsobu provedení, aktivně zapojil. Pakliže obviněný vytkl, že ačkoliv odvolací soud modifikoval zavinění z úmyslu přímého na úmysl eventuální, nenalezla tato změna žádného odrazu ve výroku o trestu, nelze než poznamenat, že forma zavinění je jen jednou z okolností, již soud vezme při stanovení druhu trestu a jeho výměry na zřetel. Z toho vyplývá, že taková změna nemusí vést ke změně ve výroku o trestu. Že v posuzovaném případě byly z hlediska úvah o druhu trestu a jeho výměře významné také další okolnosti, dal odvolací soud jasně najevo a jeho stanovisku odpovídá závěr, jímž vyjádřil, že mírnější již soudem prvního stupně uložený výjimečný trest odnětí svobody je v případě obviněného V. C. trestem přiměřeným.

Dovolacímu soudu nepřísluší také hodnotit a komentovat, zda a do jaké míry výměru trestu „neblaze ovlivnila média“, jak uvádí obviněný V. C., jelikož pro potvrzení takové domněnky nemá žádné relevantní podklady. Obdobně nelze validně komentovat ani tvrzení obviněného D. V., že se soudy uchýlily mimo jiné i ke zcela neadekvátním trestům pod tlakem médií, politiků a veřejnosti a že na základě společenské objednávky rozhodovaly tzv. exemplárně. Jak již bylo ostatně řečeno v jiných souvislostech, platí presumpce, že soudce oplývá dostatečnými osobnostními kvalitami (jinak by nebyl soudcem jmenován), garantujícími jeho schopnost rozhodnout věc nezávisle a nestranně, tedy i nezávisle na event. názoru vysloveném ve veřejném prostoru (k tomu přiměřeně nález Ústavního soudu ze dne 30. 3. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 2/10).

Nevěcné je i srovnání s jinými údajně obdobnými případy, na něž upozornil obviněný D. V. k demonstraci svého přesvědčení o porušení principů rovnosti a práva na spravedlivý proces jak v rámci nesprávného právního posouzení věci, tak zcela neadekvátních trestů. Odkazoval-li kupř. na tzv. „kauzu B.“, jež byla projednávána u Krajského soudu v Ostravě (jako soudu pro mládež) pod sp. zn. 49 Tm 2/2010, je jasné, že skutkově se jednalo o zcela odlišný případ, lišící se způsobem provedení činu (mladistvý vhodil do okna sousedícího domku jednu zápalnou lahev, která se nerozbila, takže k žádnému škodlivému následku nedošlo) a především též pohnutkou (sousedské spory), který byl posouzen jako pokus provinění obecného ohrožení podle § 272 odst. 1 alinea první, odst. 3 písm. a) tr. zákoníku. Obdobně není případná k doložení nepřiměřenosti uložených trestů ani argumentace jiným případem projednávaným týž odvolacím soudem, jehož podstatou bylo podle obviněného uzavření dvou „bílých“ bezdomovců Romem v garáži, jejíž dveře zajistil tak, aby nebylo úniku, přičemž k uhoření osob nedošlo jen proto, že měli u sebe mobil a dovolali se pomoci, za což byl pachateli uložen trest odnětí svobody ve výměře 15 let. I v tomto případě je zjevné, že společenská škodlivost tohoto činu je zásadně odlišná a liší se právě zákeřností útoku a především jeho pohnutkou (ta se nevyčerpává pouze tím, že jde o útok Roma proti tzv. bílým a naopak, ale především tím, jakou konkrétní ideou je veden a co takový útok skutečně představuje).

Konečně zcela neopodstatněná je výtka obviněného D. V., že ačkoliv ve vztahu k dřívějším odsouzením bylo rozhodnuto o jeho osvědčení, odvolací soud jej označil za osobu s kriminální kariérou a se sklonem k páčání trestné činnosti, což je obecná přítěžující okolnost podle § 34 písm. l) tr. zák. Odvolací soud totiž takový závěr neučinil; konstatoval naopak, že s ohledem na osvědčení nelze k předchozímu odsouzení obviněného přihlížet jako k obecné přítěžující okolnosti ve smyslu § 34 písm. l) tr. zák., ale vzal tuto okolnost v úvahu s tím, že je zjevné, že měl již v dřívější době sklon k páčání trestné činnosti (strana 68 rozsudku). Proti takovému závěru nelze nic namítat. Odvolací soud předchozí odsouzení obviněného, ve vztahu k němuž se na něj hledí, jako by nebyl odsouzen,

skutečně správně nehodnotil jako přitěžující okolnost podle § 34 písm. l) tr. zák., ale nic mu nebránilo v tom, aby z takového zjištění vyvodil odpovídající závěry o postojích obviněného k hodnotám chráněným trestním zákonem a jeho případných sklonech k páčání trestné činnosti, což není totéž jako přitěžující okolnost záležející v tom, že obviněný byl již pro trestný čin odsouzen. Takový úsudek není totožný se závěrem o recidivě, z hlediska úvah o druhu a výměře trestu má jiný význam po obsahové a věcné stránce (srov. přiměřeně rozhodnutí č. 40/1981, 6/1975 Sb. rozh. tr.).

K důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. – obviněný I. M.

Obviněný I. M. v této souvislosti uplatnil také důvod dovolání uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., podle něhož lze dovolání podat, jestliže obviněnému byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným. Obviněný I. M. se prostřednictvím tohoto dovolacího důvodu domáhal aplikace ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák. o mimořádném snížení trestu odnětí svobody.

Dovolací soud již výše vyložil, že byl-li obviněnému I. M. uložen výjimečný trest odnětí svobody ve výměře dvaceti let, nebyl mu uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští. V posuzovaném případě však nelze ani dovést, že mu byl trest uložen mimo trestní sazbu stanovenou trestním zákonem za trestný čin, jímž byl uznán vinným. Podle stávající převažující praxe dovolacího soudu zatímco nesprávné použití ustanovení § 40 tr. zák. při výměře trestu odnětí svobody pod dolní hranici zákonné trestní sazby dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. naplnit může (k tomu např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 5. 2003, sp. zn. 5 Tdo 411/2003, ze dne 23. 9. 2004, sp. zn. 7 Tdo 850/2004 aj.), nepoužití tohoto ustanovení a uložení trestu odnětí svobody v rámci zákonné trestní sazby, a nikoliv pod dolní hranici trestní sazby stanovené trestním zákonem, citovaný dovolací důvod založit nemůže (k tomu např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 7. 2002, sp. zn. 7 Tdo 356/2002, ze dne 7. 11. 2002, sp. zn. 7 Tdo 904/2002, ze dne 28. 11. 2002, sp. zn. 3 Tdo 920/2002, ze dne 26. 3. 2003, sp. zn. 5 Tdo 264/2003, ze dne 6. 5. 2003, sp. zn. 5 Tdo 396/2003, ze dne 29. 10. 2003, sp. zn. 11 Tdo 1215/2003 aj.). Z těchto závěrů plyne, že námitku spočívající v tvrzení, že nesprávně nebylo při ukládání trestu aplikováno ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák. o mimořádném snížení trestu odnětí svobody, nelze relevantně namítnout ve smyslu důvodů dovolání podle § 265b odst. 1 tr. ř.

I přes uvedené je ale na místě uvést, že v konkrétním případě je z odůvodnění dovolání v části vztahující se k výroku o trestu navíc zřejmé, že námitka proti nepoužití § 40 odst. 1 tr. zák. byla založena na výhradách, které zjevně není možné přijmout.

Jmenovaný obviněný s odkazem na tento dovolací důvod vytýkal, že soudy při ukládání trestu pochybily, nedocenily princip individualizace trestu a uložily mu nepřiměřeně přísný trest. Za správné považoval, aby mu byl uložen trest odnětí svobody při aplikaci ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák. o mimořádném snížení trestu odnětí svobody.

Podle § 40 odst. 1 tr. zák. má-li soud vzhledem k okolnostem případu nebo vzhledem k poměrům pachatele za to, že by použití trestní sazby odnětí svobody tímto zákonem stanovené bylo pro pachatele nepřiměřeně přísné a že lze účelu trestu dosáhnout i trestem kratšího trvání, může snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby tímto zákonem stanovené.

Odvolací soud použití tohoto ustanovení vyloučil, jelikož ani okolnosti případu, ani poměry obviněného jeho aplikaci nedovolují, a zevrubně také svoje úvahy v odůvodnění napadeného rozsudku vyložil (strana 69). Nicméně shledal, že hlubší sebereflexe a kritický pohled na jednání, jakož i faktické doznání tohoto obviněného opodstatňují uložení mírnějšího výjimečného trestu, než jaký mu byl uložen soudem prvního stupně, a proto mu nově vyměřil úhrnný výjimečný trest odnětí

svobody na dvacet let.

Dovolací soud již se zřetelem k výše uvedeným úvahám vztahujícím se k podmínkám uložení výjimečného trestu pokládá za vyloučené, aby obviněnému I. M. byl trest odnětí svobody snížen pod dolní hranici trestní sazby § 219 odst. 2 tr. zák. a zcela odkazuje na závěry již učiněné odvolacím soudem. Dodává, že správnost rozhodnutí soudu nemůže zvrátit ani odkaz dovolatele na jeho postoj k trestné činnosti, ani jím zmiňované možnosti svědčící ve prospěch jeho nápravy; tyto okolnosti odvolací soud vyhodnotil při úvahách o výměře trestu a uložil mu oproti rozsudku soudu prvního stupně mírnější trest, jak již bylo řečeno.

K důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. – obvinění D. V., I. M.

Podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř.

K zamítnutí ani odmítnutí odvolání obviněných nedošlo z procesních důvodů, tj. podle § 253 odst. 1 tr. ř., resp. podle § 253 odst. 3 tr. ř., a proto se na daný případ nevztahuje ta část ustanovení § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř., která je vyjádřena dikcí „bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku ...“, aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí“.

Z povahy rozhodnutí odvolacího soudu plyne, že oba obvinění mohli v dovolání relevantně odkázat jen na tu část ustanovení § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř., která je vyjádřena dikcí „bylo rozhodnuto o zamítnutí řádného opravného prostředku ...“, byl-li v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř.“, tj. o druhou ze dvou alternativ uvedených v § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. Takto vymezený dovolací důvod se vztahuje mimo jiné na ty případy, kdy byl řádný opravný prostředek obviněného proti rozsudku soudu prvního stupně, tj. jeho odvolání, jako nedůvodný zamítnut poté, co odvolací soud na jeho podkladě meritorně přezkoumal napadený rozsudek soudu prvního stupně a ztotožnil se s ním. O to se však v posuzovaném případě nejednalo. Odvolání obviněných nebyla zamítnuta, odvolací soud sám ve věci rozhodl, byť pouze ve výroku o trestu, a za takových okolností lze nápravy vady, již obvinění sledovali, účinně dosáhnout odkazem na některý z důvodů dovolání podle § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř., jak ostatně též oba obvinění učinil.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vyhoštění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [„Tvrzení proti tvrzení“ \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ochranné opatření](#)

- [Právní styk s cizinou](#)
- [Právní styk s cizinou \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání do ciziny \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zneužití postavení v obchodním styku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)